

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Indhold (klik på streg ved gårdens nr. og gå til bogmærke):

Da de blev selvejere_

Gård nr. [1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#) [9](#) [10](#) [11](#) [12](#) [13](#) [14](#) [15](#) [16](#) [17](#)

Da de blev selvejere

Bønderne på Møn havde i århundreder levet som fæstebønder og må nok siges at have været behandlet strengt, ikke mindst af kronen, d.v.s. kongen. Eksempelvis inddrog man væsentlige arealer til brug for rytteriets heste. Herfra stammer betegnelsen Hjelms Kobbøl. Da statskassen manglede penge sidst i 1700-tallet, besluttedes det at sælge gårdene på Møn. Med pengestærke mænd som mellemed lykkedes det således med noget besvær bymændene i Hjelm, Damsholte Sogn, at få foden under eget bord.

Kronens gårde sattes på auktion. Det foregik på den måde, at man bød på hele byen samlet. Nicolaj Jacobsen fra København kautionerede for den halvdel af købesummen, som skulle falde, og aftalen var, at gårdmændene i Hjelm hæftede solidarisk. Hvis en af dem ikke kunne svare sine forpligtelser, kunne han blive sat fra gården, som byen så kunne sælge til en lokal mand, der evnede at rette op på driften og økonomien. Den anden halvdel af købesummen blev stående som prioritetsgæld til staten, som gårdmændene skulle betale renter af.

Fra Møns Amt Skøde- og panteprotokol fra 1775 ses de undertegnede bønder i aftalen: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339335>

Fæstegårdene havde fra gammel tid numre, som fortsatte med at gælde efter salget, frem til matrikelnumrene kom i 1844. Tanken med disse sider er at oplyse de enkelte gårde i Hjelm med deres ejere og øvrige udvikling op til nutiden. Dog begrænset således, at eventuelle nulevende personer ikke nævnes. Jeg beder læseren bære over med fejl og mangler, som der sikkert vil dukke op.

Damsholte Sogn.	ter	Hjelm Bne.
1	Jens Andersen	"
2	Morten Rasmussen	"
3	Anders Andersen	"
4	Unge Peder Pedersen	"
5	Jørgen Nielsen	"
6	Rasmus Pedersen	"
7	Hans Nielsen	"
8	Jens Hansen	"
9	Lars Rasmussen	"
10	Veiter Jørgensen	"
11	Christen Jensen	"
12	Hans Pedersen	"
13	Jens Diderichsen	"
14	Rasmus Pedersen	"
15	Peder Pedersen	"
16	Unge Hans Nielsen	"
17	Hans Jensen Staal	"
		Huuse.
1	Christopher Nielsen	"
2	Christian Mortensen	"
3	Truels Nielsen	"
4	Niels Jensen	"
5	Niels Jensen Skaning	"

Fra Jordebog over Kgl. Majestæts gods på Møn m.m. 1769.
Det kongelige Bibliotek.

I 1779 underskrevet endelig kontrakt med Nicolaj Jacobsen, som er indført i Skøde- og panteprotokollen. Flere af de oprindelige bønder er faldet fra grundet alderdom eller død, og nye navne optræder nu for adskillige af gårdene.

[Handwritten text in cursive script, likely a contract or deed, mentioning names and property details.]

... Nicolaj Jacobsen ...

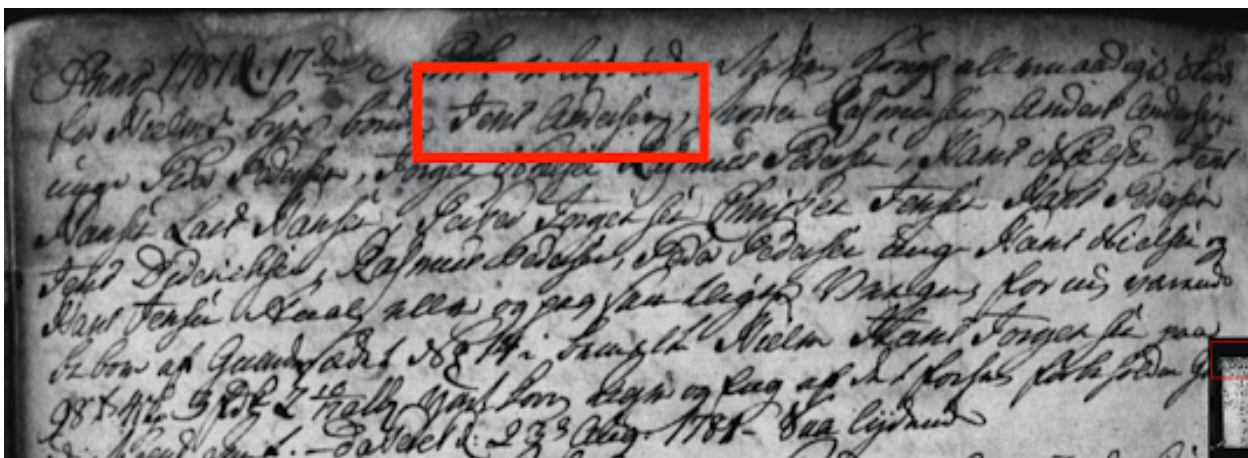
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 1

Gård nr. 1 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Nuværende adresse: Hjelmvej 33.

1. ejer af gården: Jens Andersen Staal købte samtidig med de øvrige bymænd sin fæstegård til selveje - med københavneren Nicolaj Jacobsen som mellemmand. Jens var en af de mænd fra Hjelm, som tog rejsen til hovedstaden for at forhandle købsbetingelserne. Gårdmændene er skrevet i rækkefølge efter gårdnummer. Jens Andersen står først, fordi han har Gård

nr. 1. Fra Møns Herred skøde- og panteprotokol:

I 1795 kommer der en deklaration i Møns Herred skøde- og panteprotokol. Ifølge denne bytter han gården bort og får i stedet en mindre ejendom i Hjelm Kobbøl - Hus nr. 1, beboet af Christopher Reiffenberg. Link til deklarationen fra 1795: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339870>

2. ejer af gården: Christopher Christiansen Reiffenberg. Ifølge ovennævnte deklaration byttede Christopher Reiffenberg sig til Gård nr. 1. Han var allerede ved at være en ældre mand.

3. ejer af gården: Hans Christophersen bliver gift 1776 og må antages at overtage Gård nr.1 efter faren på dette tidspunkt. På den nye liste over købere udfærdiget 1779 står hans navn på farens plads.

4. ejer af gården: Jens Jensen, som var blevet gift året før, køber i 1808 af sin svigerfar, Hans Christophersen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144711,23340607> Hans Christophersen skriver "min svoger", men det kunne dengang også betyde svigersøn.

5. ejer af gården: Christian Larsen får adkomst til gården 1828 gennem giftermål med enken Kirsten Hemmingsdatter. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144718,23342963> Vi ser af følgende link til Møns Herred skøde- og panteprotokol, at Christian Larsen sælger tidligere Gård Nr. 1 i Hjelm til sin søn: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145673,23686143> i 1857. Gården har fået matr.nr. 21a og ligger lige nord for landsbyen på matrikelkortet gældende fra 1809-60.

6. ejer af gården: Sønnen hedder Jens Peder Christiansen. Det er stadigvæk en helgård på over 5 tønder hartkorn. Jens Peder udstykker og sælger et par mindre parceller, men driver gården i mange år herefter, inden han 1893 sælger til sin søn Lars Peter. Vi kan følge gården i Møns Herred realregister 2. sæt, Damsholte: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390915>

7. ejer af gården: Lars Peter Christiansen overtager de 4 tdr. hartkorn 6 skp. for 20.362 kr. og forpligter sig endvidere til at sikre farens alderdom på alle måder i en 4-fags lejlighed. Skødet ses her <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145688,23694950>

8. ejer af gården: Ove Hjelm Petersen køber gården i 1933 og sælger igen 1938.

9. ejer af gården: Axel Petersen.

Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

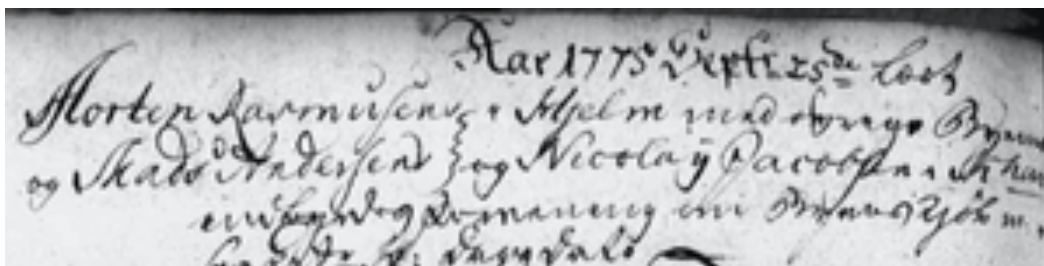
Gård nr. 2

Gård nr. 2 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Nuværende adresse Jættestuevej 2.

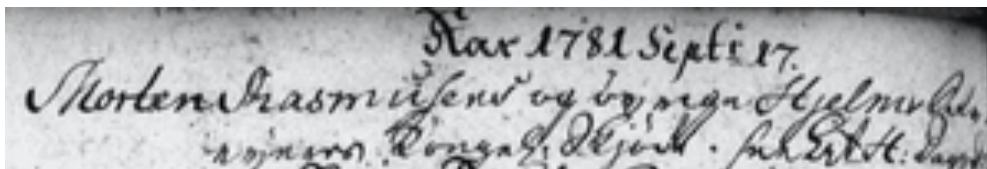

Det kgl. Bibliotek, fotograf Sylvest Jensen ca. 1936

1. ejer af gården: Fæstebonden på Gård nr. 2, Morten Rasmussen, køber ejendommen til selveje i samarbejde med byens øvrige bønder. År 1775 september 15de læst Morten Rasmussen i Hjelm med øvrige bymænd og Nicolaj Jacobsen i Kbh. indbyrdes forening om byens køb :

I 1781 havde gårdmændene afviklet halvdelen af købesummen og modtog kongeligt skøde på ejendommen. De kunne nu kalde sig selvejere!

Kaar 1781 Sept. 17.
Morten Rasmussen og Lars Rasmussen
Kongens Børgerskjæld. ved E. H. D. D. D.

Ganske som i dag var en nyslået gårdejer omkring år 1800 også kun med visse modifikationer “ejer” af sin bedrift. Han havde måttet stifte gæld. Vi ser i skøde- og panteprotokollen i 1782, at Morten Rasmussen låner 55 rigsdaler af sin bror Lars. Omtrent samme beløb skylder han kautionisten Nicolaj Jacobsen fra København. Morten Rasmussen når ikke at nyde gårdejerværdigheden længe. I Møns Amts skifte fra 15. februar 1786 efter hans død får vi et billede af økonomien. Herunder et klip fra gældsposterne:

Handwritten ledger page with columns and entries. The text is written in cursive and includes names like 'Lars Rasmussen' and 'Nicolaj Jacobsen'. The page is divided into columns, likely representing different financial categories or accounts.

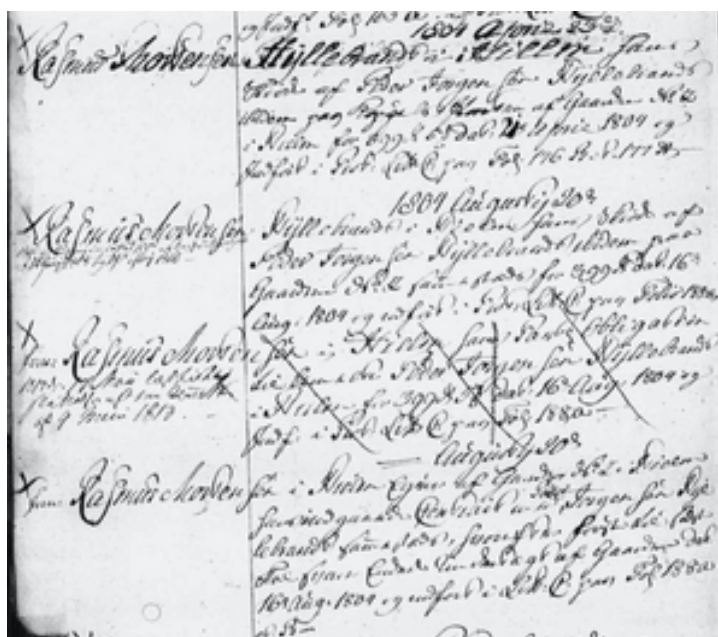
2. ejer af gården: Men gården er trods alt solvent nok til, at familien kan blive på den, da enken Anne Jensdatter, som det var helt almindeligt dengang, hurtigt gifter sig igen. Den ny husbond, Peder Jørgensen, skynder sig at betale Anne Jensdatters svoger hans tilgodehavende. For at gøre det optager han selv et lån. Som gårdens overhoved kan han nu kalde sig Hyllebrand. Betegnelsen Gård nr. 2 fulgte stadig stedet, også efter den såkaldte udskiftning, hvor en del af byens tætliggende gårde efter politisk forordning skulle spredes ud i landskabet som led i en modernisering og effektivisering af det danske landbrug. I skøder og andre dokumenter omtales gården stadig som "nr. 2" eller "gl. nr. 2", selv når den geografisk ikke længere befinder sig inde i selve landsbyen, men er blevet flyttet ud og blevet delt. Derfor vælger jeg her at definere slægtsgården som den samme bedrift eller, om man vil, produktionsenhed - også efter at den er flyttet et stykke væk. Man kunne sammenligne det med en smedevirksomhed, som er startet inde i en by, men grundet zonebestemmelser er rykket ud i industrikvarteret. Det er jo stadigvæk den samme virksomhed.

Vi ser navnet Hans Hyllebrand midt i landsbyen. Hér lå Gård nr. 2 oprindeligt før udskiftningen. Da gården blev rykket nordpå i forhold til landsbyen og efter indførelsen af matrikelnumre kom til at hedde Matr.nr. 26, blev et mindre areal tilbage og kom til at hedde Matr.nr. 38. Der boede Morten Rasmussen og Anne Jensdatters ældste søn Hans så med kone og børn.

3. ejer af gården I 1804 står næste generation, Rasmus Mortensen Hyllebrand, klar til at overtage Gård nr. 2. I navneregistret til skøde- og panteprotokol 1739-1822 ses, at Rasmus' stedfar - tilsyneladende efter flere

udkast - vælger en kontrakt på undertægt (d.v.s. aftægt) for sig og Rasmus' mor Anne Jensdatter, som lever frem til 1820.

Navneregistret henviser til Folio 176-177 og 188 i selve protokollen. Her falder det straks i øjnene, at udskiftningen er overstået for Gård nr. 2's vedkommende. Den er udflyttet fra Hjelm By. Mandag den 25. april 1804 indføres:

“Kiender ieg underskrevne Peder Jørgensen Hyllebrand, Eiere af gaarden No 2 udfløtet af Hielm, at have solgt og afhændet ligesom ieg og hermed fra mig og mine Arvinger aldeles sælger, skjøder og afhænder til min Stedsøn Rasmus Mortensen Hyllebrand ....” Det specificeres, at også gårdens rettigheder og pligter ved den såkaldte “Koppel-Jord” følger med. Peder Jørgensen oplister en række betingelser, bl.a. følgende passage: *“Da Kiøberen agter at indlade sig i Ægteskab om en kort Tid, da skal han og hans Hustrue blive hos mig i de to første Aar og arbejde for mig imod at ieg giver dem Kost og til Løn hvert Aar 39 Rd aarlig til dem begge ...”* Rasmus skal efter dette skødeudkast give 50 Rigsdaler i udbetaling og til december 1804 betale 200 Rd. Efter de 2 års arbejde for Peder Jørgensen skal han lægge resten, 149 Rd 5 Mark - ialt 399 Rd. 5Mk. Dog med den gulerod, at han eftergives 49 Rd., hvis han og hans kone har passet deres arbejde ordentligt. Han er tilsyneladende noget ærekær i pengesager. Ganske kort tid efter lægger han de 200 Rd. I august skriver Rasmus Mortensen Hyllebrand under på skødet, som nu ikke indeholder et punkt om, at han skal arbejde for stedfaderen i 2 år. Til gengæld træffes der nu aftale om undertægt - altså aftægt - og Rasmus skal lade opføre en beboelse til sin mor og stedfar,

forsyne dem med visse naturalier og køre dem til kirke om søndagen. Aftægtskontraktens fulde ordlyd ses i Skøde- og panteprotokollen, tæt skrevet og noget svær at tyde. Den indgår som prioritet i ejendommen.

Alt ser egentlig lovende ud, men i 1823 skyder Rasmus Hyllebrand sig selv, efter sigende fordi han har problemer med at betale sin skat til tiden. Vi ser på matrikelkortet herunder nr. 26, hvor navnet på ejeren er blevet ændret efter den ulykkelige hændelse.

4. ejer af gården: Peder Hansen. Enken Karen Jensdatter måtte gifte sig igen for at holde gården i drift. Derfor figurerer Peder Hansen nu på kortet. Det har været i brug fra 1809-60.

Udskiftningen har betydet en kæmpe forandring. Fra at have ligget samlet i en klump i landsbyen, er adskillige gårde nu flyttet langt ud, hvor de har deres marker liggende lige omkring sig, men hvor samtidig det tætte fællesskab med landsbyens andre beboere i en eller anden udstrækning forsvinder. Matriklen deles. På sognekortet tegnet i 1816 hed ejendommen blot matr.nr. 26, men på matrikelkortet fra 1860 er der indtegnet nr. 26a og 26b. Den oprindelige gård er delt i to mindre gårde.

5. ejer af gården (26b): Karen Jensdatters søn med Rasmus Mortensen Hyllebrand blev boende på gården, og planen var nok hele tiden, at han engang skulle være gårdejer, når han stiftede familie. I 1848 fik sønnen, Morten Rasmussen, skøde på matr.nr. 26b, og det blev læst i februar 1849. “Skiøde. Jeg underskrevne Peder Hansen, Gaardmand i Hielm, erkender herved, at ligesom jeg med Kiøbecontract af 29de Januar 1847 har solgt, saaledes skiøder og aldeles afhænder jeg herved til min Stedsøn Morten Rasmussen en Parcel af min Gaard, gl. No. 2 af Hielm dens Jorder, af Areal circa 22 Tønder Land, som ved den passerede Udstykning, der under 18 September 1847 af det Kongelige Rentekammer er approberet og betegnet med nyt No. 26b og ansat for Hartkorn 2Td 6Sk 3Fk 2 1/2 Alb .... “

Den anden halvdel, som Peder Hansen og Mortens mor Karen Jensdatter havde beholdt, var Matr.nr. 26a. Hér stod den firlængede gård, som var opført efter udflytningen knap et halvt århundrede tidligere. Peder Hansen og Karen Jensdatter fik en langt yngre plejesøn i huset, som også hed Morten Rasmussen. Denne plejesøn overtog Matr. 26a, men måtte i øvrigt afhænde den til anden side, da han blev separeret. Matr.nr. 26b førtes videre i familien. Det må antages, at Morten Rasmussen og Bodil Katrine Jensen fik næsten nye bygninger, da de overtog parcellen. Nutidens BBR-meddelelse angiver opførelsesåret som 1840. Det er den ejendom, som vi ser på luftfotoet øverst.

6. ejer af gården (26b): Da Morten Rasmussen når 60-årsalderen er tiden inde til at “pensionere” sig og give stafetten videre. Det passer derfor fint, at hans og Bodil Katrines søn Jens Kristian gifter sig i 1880, hvor overtagelsen også lovformeligt finder sted. Møns Herred Realregister: 2. sæt: Damsholte (1860-1939). Her kan man følge handlerne over en periode, begyndende med Peder Hansens skøde til Morten Rasmussen, hvorefter følger Morten Rasmussens skøde til Jens Kristian Mortensen. Vi ser desuden, at Jens Kristian efter nogle år tilkøber nogle rettigheder til tørveskær. Adgang til tørv var særdeles vigtig dengang; nogle steder omtrent den eneste energikilde. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390935> Jens Chr. Mortensen har gården i en årrække, inden han i 1905 overlader den til sønnen Laurits.

7. ejer af gården (26b): Laurits Mortensen får skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332805,67010642> Han driver ikke stedet længe, men udstykker 1923 en lille parcel (26b) til sig selv og sælger resten på ca. 2 1/2 td.hartkorn (matr. 26c) til Anders Hansen.

8. ejer af gården (nu 26c): Anders Hansen. Denne har ikke gården længe.

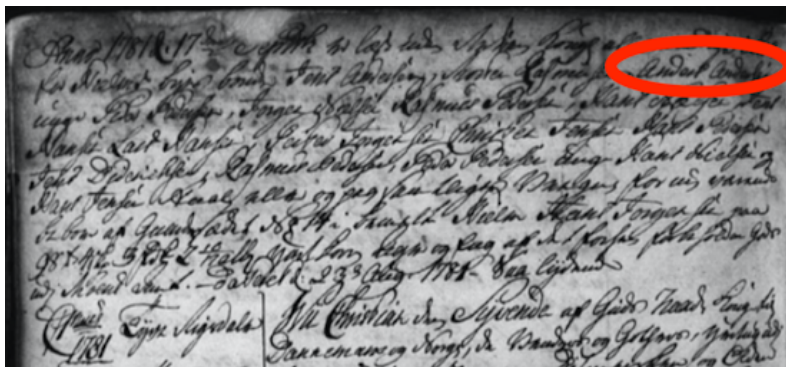
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

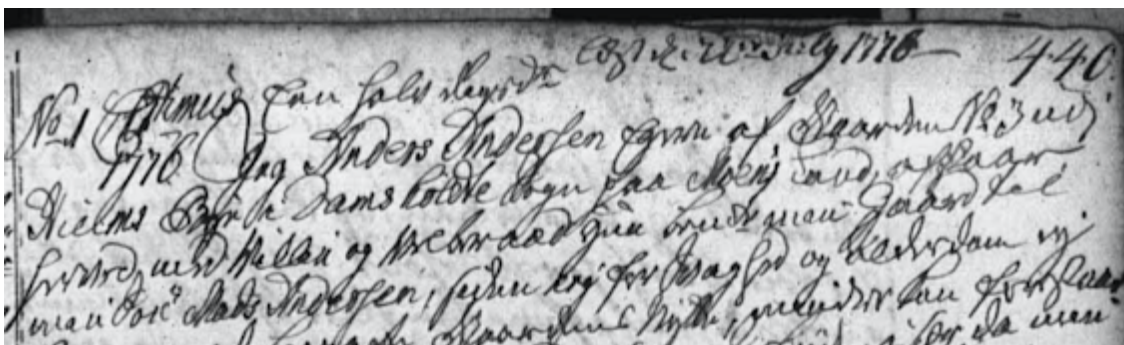
Gård nr. 3

Gård nr. 3 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Nuværende adr.: Rytsebækvej 11.

1. ejer af gården: Anders Andersen var allerede en ældre mand, da han sammen med byens øvrige gårdmænd indgik kontrakt om at overtage sin fæstegård til selveje.

2. ejer af gården: Sønnen Mads Andersen Houmann får kontrakt på sin fødegård i 1776, i virkeligheden før der var kommet skøde på byens gårde. I kontrakten er indført, at Anders Andersen på grund af svaghed og alderdom ikke længere kan passe gårdens drift.

Link til hele kontrakten, som også indeholder en aftægtsforpligtelse: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339378> Ret svær at læse.

Tilsyneladende har Mads ikke heldet med sig. Han mister et barn og bliver enkemand. Ifølge indførsel i skøde- og panteprotokollen fra 1808 skal han have solgt gården 9. sept. 1789 for 500 rigsdaler med et "Kjøbe-brev", hvilket der blev

skrevet under på i 1796. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144711,23340572> I folketælling 1801 er Mads nu jordløs husmand og gift igen.

3. ejer af gården: Hemming Christiansen ser ud til at klare sig godt. Gård nr. 3 er stadig en helgård, og han erhverver sig oven i købet nogle ekstra parceller fra Gård nr. 13. På matrikelkortet gældende fra 1809 ser vi, at gården - nu matr.nr. 36 - har et betydeligt areal såvel nord som syd for landsbyen.

Han sikrer sig en pension som aftægtsfolk for sig og sin hustru, da svigersønnen overtager stedet.

4. ejer af gården: Peder Larsen gifter sig 1834 med Hemming Christiansens datter Anne Kierstine og køber gården nogle år efter. Skødet bliver læst i Møns Herred i 1838: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144722,23344177>

5. ejer af gården: Sønnen Lars Pedersen får skøde på Matr.nr. 36 i 1865 ved skifteforretningen efter forældrene. Prisen er sat til 10.400 rigsdaler. Hans søskende skal naturligvis have deres arveandele. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145675,23687757> Lars optager i den forbindelse flere lån i ejendommen. 1873 har han udstykket og solgt matr.nr. 36b, et areal på 1 td hartkorn og 7 skæpper syd for landsbyen, så der er noget over 4 td hartkorn tilbage. Han har dog flere mindre parceller ved siden af. Hovedparcellen er matr.nr. 36a, som ligger i den nordlige ende af Hjelm landsby. Bygningerne er tilsyneladende ikke flyttet ud af byen. Lars Pedersen har gården i over 40 år.

6. ejer af gården: Valdemar Viggo Andersen er svigersøn, så gården bliver i familien. Vi ser i skødet af 24. juni 1907, at jordtilliggendet er det samme: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332806,67011178> Købesummen er 19.000 kr., og sælger kan blive boende som en del af husstanden. Kan de ikke enes, kan Lars Pedersen forlange en bolig opført til sig. Link til realregistret for Møns Herred 2. sæt, som opstiller ejerne i en periode: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390963>

7. ejer af gården: Karl Nielsen fra Sømark køber gården af Valdemar Viggo Andersen i 1923. Gårdens areal er fortsat det samme, læser vi af købekontrakten: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145691,23696392>

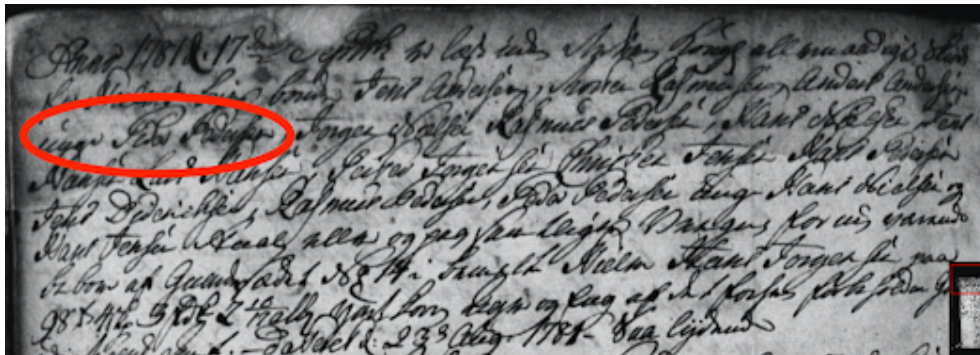
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 4

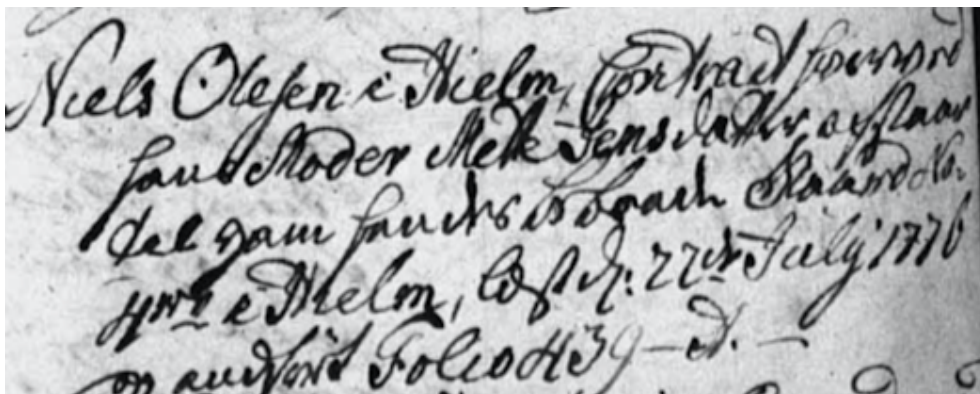
Gård nr. 4 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Nuværende adresse Hjelmgårdsvej 3, Østersøgård.

1. ejer af gården: Den fjerde på listen over mænd, der konverterer til selveje, er "unge" Peder Pedersen.

Han havde en snes år tidligere sikret sig gården ved giftermål med Mette Jensdatter. Allerede 1775 dør han imidlertid. I skifteprotokollen står der "unge Peder Pedersen".

2. ejer af gården: Niels Olsen er søn af enkens forrige ægteskab. Han får kontrakt på Gård nr. 4 i 1776.

Fra Navneregister til skøde- og panteprotokol.

Selve skødet kan ses på folio 439 i Møns Herred skøde- og panteprotokol <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339377> 1806 får den umyndige datter Mette udlæg som 1. prioritet i hans jord på Hjelms Kobbøl. Niels Olsen er nu oppe i 50'erne.

3. ejer af gården: Sønnen Jens Nielsen overtager i 1806 roret ifølge Møns Herred navneregister til skøde- og panteprotokol <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097850#145081,23447460> Købebrevet på folio 269 m.fl. i Møns Herred skøde- og panteprotokol 1801-1812 opregner fint og overskueligt, hvordan købesummen på 1000 rigsdaler skal fordeles mellem Jens' søskende og Niels Olsen selv. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144711,23340463> Ejendommen får matr.nr. 37 og ligger øst for byen ud mod Østersøen. Matrikelkort gældende 1809-60.

4. ejer af gården: Anders Jensen står der på Matr.nr. 37 på kortet, og Jens Nielsens navn er streget over. Altså er ejendommen i perioden blevet overtaget af Anders. Jens Nielsen er død kun 31 år gammel i 1812, og enken Ane Marie Hansdatter må hurtigt have en ny husbond til at styre bedriften. Det bliver Anders Jensen fra Udby ved Stege. Niels Olsen, som har nydt aftægt hos sin søn, lever stadig og får kontrakt på kobbøljorden, som hørte til Gård nr. 4, og skal have et hus dér.

Anders Jensen dør 1835, og Ane Marie står som gårdejerenke i folketællingen, medens sønnen Jens Peter Andersen er bestyrer.

5. ejer af gården: Jens Peter Andersen bliver ejer 1848, som kan ses af realregistret Møns Herred 2. sæt: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390964> Her er der henvisning til selve skødet, hvor også betingelserne for aftægt er beskrevet. Vi se tillige en tinglyst ret til at hente sten og sand på stranden samt at fiske. Jens Peter og Ane Johanne har stedet i 25 år, indtil de slipper tøjljerne og sælger til ældste søn.

6. ejer af gården: Hans Christian Jensen får, som ses i ovennævnte realregister, tinglæst skøde på ejendommen i 1875 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145679,23689837>. En gård af pæn størrelse dengang, over 6 tønder hartkorn. Hans Christian bliver dog kun 50 år, og Ane Margrethe Jørgensen står nu som enke. Hun vælger at lade en søn overtage driften.

7. ejer af gården: Johannes Jensen er ungkarl, da han bliver gårdejer ifølge skødet <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332801,67008328> . Pris inklusiv løsøre 38.900kr. Med i aftalen indgår, at Ane Margrethe bliver boende på gården. Hvis hun ikke er tilfreds dermed og flytter derfra, har hun ret til 300 kr. årlig aftægt i penge. I folketællingen 1901 ser man, at ikke mindre end 4 søstre også bor på ejendommen. Det viser sig, at moren var afgang ved døden 1898 som 47-årig. Johannes gifter sig omsider 1903. Han og Bodil Kirstine bor endnu på gården Matr.nr. 37a ved folketællingen 1930. Et stykke mose har fået betegnelsen 37b og ligger et andet sted.

Ifølge BBR meddelelse skal bygningerne være opført 1825, altså i Anders Jensens tid.

Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

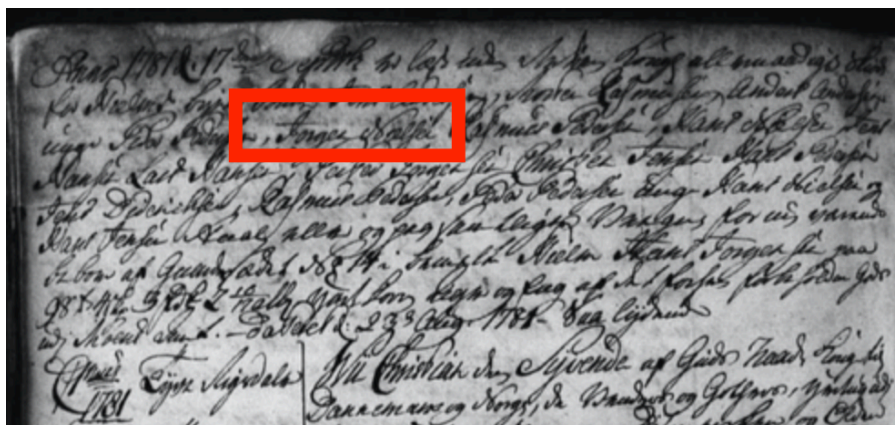
Gård nr. 5

Gård nr. 5 i Hjelm, Damsholte Sogn. Nuværende adresse: Hjelmgårdsvej 2

Fra Det kgl. Bibliotek: Danmark set fra luften 1949

1. ejer af gården: Den første selvejer af Gård nr. 5 var Jørgen Nielsen. Han havde overtaget fæstegården efter Jeppe Pedersen, da han giftede sig med hans enke Margrethe Jensdatter i 1752. Margrethe døde 1778, og Jørgen giftede sig nu med Bodil Hemmingsdatter.

Vi ser, at Jørgen Nielsens navn er det femte i listen, svarende til Gård nr. 5. Han fik dog ikke lov at nyde sin nye status længe, idet han døde 1783.

2. ejer af gården: Henrich Pedersen blev selvejer, da han ægtede Jørgens enke. Navneregister til skøde- og panteprotokol for Møns Amt fortæller efter Bodils død i 1803, at hendes børn har tilgodehavende arv stående i Henrichs ejendom, Gård nr. 5. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097850#145079,23447037> Selve skøde- og panteprotokollen oplister børnenes navne og deres arvelod <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144711,23340302>

Gårdene har oprindeligt ligget samlet i Hjelm landsby. På et tidspunkt omkring 1800 er mange af dem blevet flyttet ud (udskiftningen). På matrikelkortet gældende til 1860 ligger Gård nr. 5's hovedparcel og bygninger dog stadig i landsbyen

3. ejer af gården: Sønnen Jørgen Henrichsen overtager gården. Da faren dør i 1806, er han ikke myndig endnu. Ved det endelige skifte i 1809, er han blevet myndig og bliver selvejergårdmand. På matrikelkortet gældende fra 1809-1860 ses Jørgens jordstykke Matr.nr. 34a syd for landsbyen.

I 1844 kom der matrikelnumre. Jørgens ejendom fik Matr.nr. 34. Matr.nr. 34a var hovedparcellen, og han udstykkede nogle parceller. Han solgte Matr.nr. 34b og 34c fra og blev boende i Matr.nr. 34a. I 1851 solgte hans enke til svigersøn Lars Hemmingsen. Link til realregister Møns Herred 2. sæt Damsholte <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390958> Link til skødet i Møns Herred skøde- og

panteprotokol: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145672,23685118>

4. ejer af gården: Lars Hemmingsen blev gift med Jørgen & Birthe Maries datter og drev gården videre i mange år. Ifølge Bygnings- og Boligregistret skal stuehuset være opført 1862; altså i Lars Hemmingsens tid. Som vi kan se af Realregister: 2. sæt: Damsholte (1850 - 1939), er selve Matr.nr. 34a af beskeden størrelse, 1 td hartkorn 5 skæpper.

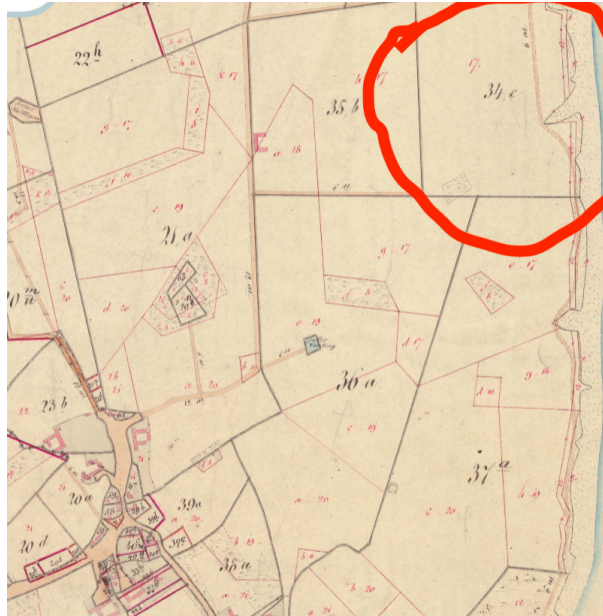
5. ejer af gården: Sønnen Jørgen Larsen overtager 1892 ejendommen, som det fremgår af realregistret ovenfor. Han har forinden iflg. Præstø amt, Møns Herred, Realregister: 2. sæt: Damsholte, 1850 - 1939 erhvervet bl.a. Matr.Nr. 20a med mere, således at han får samlet en ganske betydelig gård. Det er ikke helt klart, om han derefter bebor stuehuset til Matr.Nr. 34a. Link til realregister, som viser flere ejendoms køb <https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390913>

Fra La Cour Danske Gaarde, 1910, som må gengives uden

ophavsret: Hjelmgaard, Damsholte Sogn. Postforb.: Stege, hvortil c. 7 Km., og St.: Kallehave, hvortil c. 12 Km. Tlf. 37u over Damsholte Central. Ejer: Jørgen Larsen, som overtog Gaarden i Foraaret 1886, er født paa Ejendommen 17. Septbr. 1856 og gift med Anna Hansen, født i St. Lind 3. Jan. 1861. Matr.-Nr. 34a m. fl. af Hjelm. Hartkorn 7 Tdr. 1 Skp.'2 Fdkr. 1% Alb^ 1192 Præstø Amt Ejendomsskyld 45,000 Kr. Brandassurance for Bygningerne 23,600 Kr. Areal 63 Tdr. Ld., deraf Ager 62, Have og Gaardsplads 1. Agermarken drives i en 9 Marksdrift med Helbrak, Hvede, Roer, Byg, Græs, Havre, Roer m. m., Byg og Græs. Jordens Bonitet er Lermuld paa Lerunderlag. Der holdes 20 Køer, 17 Stkr. Ungkvæg og Kalve og 3 Tyre af rød dansk Race, 6 Heste samt 2 Plage og Føl. Sidste Aar solgtes c. 70 Fedesvin. Hjelmgaard var oprindelig Krongods, men købtes samtidig med Byens øvrige Gaarde 1775, antagelig af Henrik Pedersen, som fulgtes i Ejet af Sønnen, Jørgen Henriksen, der 1850 overdrog Ejendommen til sin Svigersøn, Lars Hemmingsen, nuværende Ejers Fader. Den smukke, stilfulde Gaard ligger i Sydsiden af Hjelm By venlig omgivet af den smukke Have med herlig Udsigt over Østersøen. Bygningerne er opførte dels i Grundmur, dels i Bindingsværk med Straatage. Der er eget Vandværk. Jorderne ligger samlede ved Gaarden. — Den nuværende Ejer var Sogneraadsformand 1902—07, ligesom han iøvrigt har været tildelt forskellige offentlige Tillidshverv.

Matr.nr. 34b solgtes til Hemming Madsen på Gård nr. 6.

Matr.nr. 34c solgtes til Niels Pedersen i 1844. Link til Møns Herred skøde- og panteprotokol L369b: <https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=17097738#145076,23446398> . Han og hustru Karen Jørgensen drev gården i en årrække og overlod den 1879 til datteren Ane Marie Nielsen, som da var ugift. Hun havde sin ligeledes ugifte bror Jens Peder til hjælp. Matrikelkort gældende 1876-1933 viser matr.nr. 34c nordøst for landsbyen:

Ane Marie solgte 1897 stedet til Mads Peder Pedersen ifølge kontrakten, som også fastlagde, at aftægtsforpligtelser overfor Ane Maries forældre og bror blev slettet. Møns Herred skøde- og panteprotokol Bog AF folio 1166: <https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=17097738#145690,23696329> .

Hans Peter Jensen køber gården 1813 og har den frem til 1835, hvor han sælger til Ejnar Viggo Jensen.

Handlerne kan følges i Møns Herred realregister 2.sæt, Damsholte, folio 78. <https://arkivalieronline.rigsarkivet.dk/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390960> .

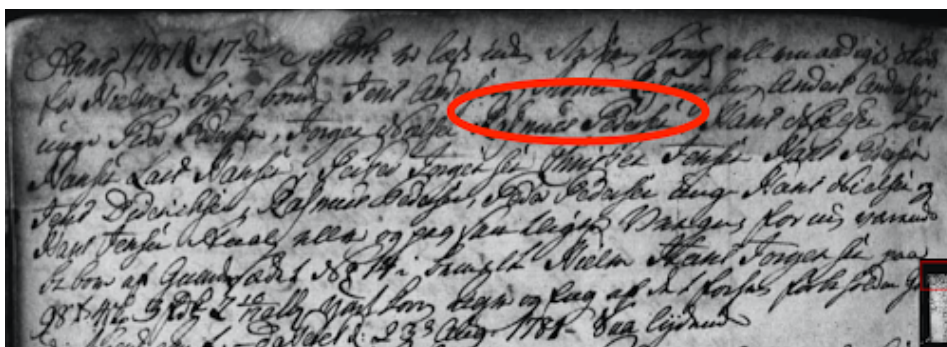
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 6

Gård nr. 6 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Nuværende adresse: må have ligget ved Rytsebækvej.

1. **ejer af gården:** Rasmus Pedersen havde været fæstebonde på Gård nr. 6 og skrev i 1775 under på kontrakten, som skulle gøre ham til selvejer. Men han døde forinden, muligvis i 1781.

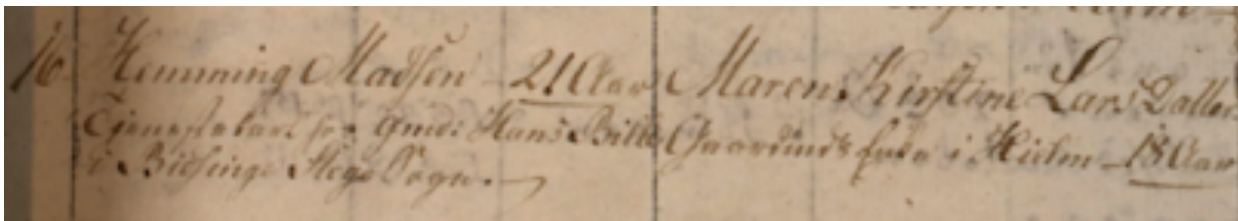
Det må være denne Rasmus Pedersen, gift med Bodil Andersdatter og far til barnet Peder i kirkebogen: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17114405#148889,24608755>, der blev gårdejer for en stund, beregnet ud fra alderen på sønnen Peder. I folketællingerne 1787 og 1801 passer Peder Rasmussen selvejers alder med fødselsår 1757. På den reviderede liste over købere af 1779 er hans navn erstattet af sønnens.

2. **ejer af gården:** Peder Rasmussen overtog omkring 1777 Gård nr. 6, egentlig førend hans far havde fået officielt skøde. Peder og Mette Kirstine Larsdatter var blevet gift. De to drev gården i en årrække. I 1813 blev der holdt skifte efter dem, og det bestemtes, hvem der skulle føre Gård nr. 6 videre.

3. **ejer af gården:** Anders Pedersen, på det tidspunkt soldat, blev efter de afdødes sidste vilje og disposition overdraget Gård nr. 6. Fra Møns Herred skøde- og panteprotokol mandag den 10. maj 1813: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144713,23340983>. Livet kunne være hårdt og kort dengang; allerede februar 1815 døde gårdejer Anders Pedersen i Hjelm af brystsvaghed.

Der måtte hurtigt en ny husbond til for at drive gården videre sammen med den blot 18-årige enke.

4. ejer af gården: Hemming Madsen på 21 år gifter sig med Maren Kirstine Larsdatter i juni samme år. Fra Damsholte kirkebog:

Det ser ud til at gå godt for familien på Gård nr. 6. Der kommer en del børn, og Hemming køber i 1829 en parcel til, fra Gård nr. 5. De har helgården i over 40 år, inden den går videre til næste generation. Jordtilliggendet er, som ses nedenfor, tæt syd for landsbyen. Bygningerne er nok ikke ved udskiftningen flyttet ud fra byen. Hemming Madsen har også noget jord nord for byen. Matrikelkort 1809-60:

5. ejer af gården: Sønnen Niels Jørgen Hemmingsen får skøde i 1858. Han og hustruen Mette Kirstine Christiansen er også gårdejere her i mere end 40 år. Omkring år 1900 bliver der ad flere gange solgt jord fra, hvilket vises i realregistret 2. sæt for Damsholte: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390918>. Mette Kirstine sælger i året efter sin mands død det meste af hovedparcellen til Jørgen Larsen, som ejer matr.nr. 20a. Det store areal nord for Hjelm landsby på cirka 12 tønder land sælger hun til sin søn Anders Nielsen. Denne ejendom får nu matr.nr. 22f og har af hartkorn 1 tønde 3 skæpper. Efter Anders Nielsens enke ser ejendommen ud til at være ophørt som selvstændig gård.

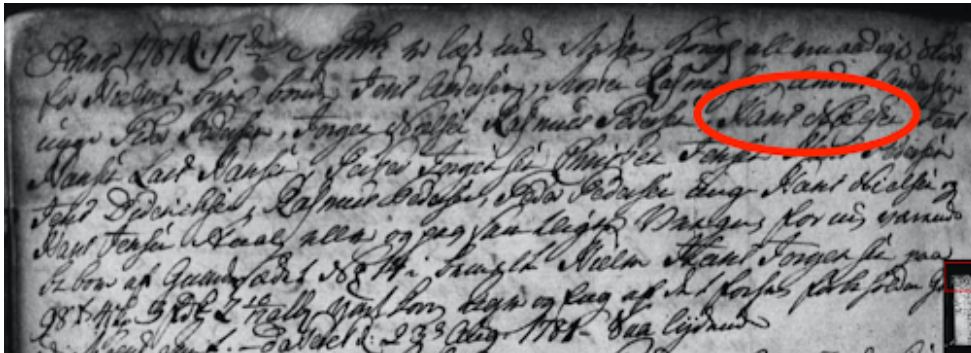
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 7

Gård nr. 7 i Hjelm, Damsholte Sogn. Nuværende adresse:

1. ejer af gården: Hans Nielsen står som nr. 7 med de øvrige Hjelm-bønder på den første liste over kommende købere af 1775. Han når dog ikke selv at få skøde.

2. ejer af gården: Christopher Jensen står på Gård nr. 7's plads på den nye liste af 1779. Link hertil: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339446>. Umiddelbart ses ikke en familiemæssig relation mellem ham og Hans Nielsen. Christophers første kone Giertrud Kirstine Jensdatter døde 1795. Hans anden kone var Mette Hansdatter.

3. ejer af gården: Rasmus Larsen fra Bidsinge bliver i en fart gift med Christopher Jensens enke, Mette Hansdatter. Hans adkomst til Gård nr. 7 dateret 1798 indskrives i protokollen i 1831, da hans søn skal overtage en del af ejendommen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343341> Jorden er (også efter udskiftningen) opdelt flere steder og med forskellige matrikelnumre. Den oprindelige Gård nr. 7 bliver nu midt i 1800-tallet delt op i tre små gårde/husmandssteder.

Matr.nr. 33a: Rasmus Larsen beholder bygningerne og jorden tæt på byen, hvor han når at blive gammel sammen med sin anden hustru, som er betydeligt yngre. Hans Peter Rasmussen, søn af Rasmus Larsens andet ægteskab, køber den lille gård af enken Margrethe Hansdatter i 1859. Den består af matr.nr. 33a med bygninger, hartkorn ialt 1 tønne 4 skæpper. Hans Peter skriver under på, at hans mor skal nyde aftægt af gården. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23686657> Han driver stedet ca. 10 år. På kortet 1809-60 ses matr.nr. 33a i byens sydlige del.

En Jens Hansen fra Svensmarke køber matr.nr. 33a i 1870 og sælger videre året efter til Niels Jørgen Hemmingsen. Skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145677,23688890>. Niels Jørgen køber en del jord til, matr.nr. 20a og 44b. Efter hans død sælger enken Mette Kirstine det hele, og matr.nr. 33a ophører.

Matr.nr. 33b: Rasmus Larsens søn Christopher Rasmussen får 1829/1831 skøde på parcel No 2 af Gård nr. 7 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343342> , Matr.nr. 33b, som ligger syd for landsbyen. Også en mindre gård.

Hemming Rasmussen, karl på gården, ægter efter Christopher Rasmussens død dennes enke, Mette Kirstine Larsdatter, og får adkomst på stedet matr.nr. 33b, som i hartkorn står for 1 tønne 7 skæpper. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145673,23686184>. Vi kan følge ejendommen og dens ejere over en periode i realregistret for Møns Herred 2. sæt <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390954>. Hemming sælger til Jens Larsen i 1870. Denne sælger i 1878 til Hans Henriksen. Købekontrakt: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145680,23690787>. Han og hustru Maren Kirstine driver nu stedet i mange år. Den består stadig af matr.nr. 33b og 33g, som endelig overtages af først datteren Maren Kirstine og straks efter sønnen Hans Jørgen. Det er muligvis det nuværende Rytsebækvej 25.

Matr.nr. 33c: Rasmus Larsens søn Peder Rasmussen får parcel No 3 af Gård nr. 7, som ligger nord for landsbyen og tildeles Matr.nr. 33c og 33e.

På kortet 1860-76 står ikke ejernavne. Men ifølge realregistret tilhørte arealet indtil 1842/1843 Peder Rasmussen, som mageskiftede til en ejendom i Elmelunde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390955>

Peder Christiansen erhverver sig ved mageskifte med Peder Rasmussen den lille gård matr.nr. 33c og 33e nord for Hjelm landsby. Her bor han med sin familie i omkring 20 år. I realregistret for Møns Herred 2. sæt kan vi følge ejendommen og dens ejere over en periode: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390955>.

Rasmus Christiansen er Peder Christiansens svigersøn. Han overtager matr.nr. 33c og e i 1865. Skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145675,23687785>. Han ejer i forvejen matr.nr. 32e og har nu over 4 tønner hartkorn.

1887 er det svigersønnen Mads Peter Hansen, der bliver gårdejer på stedet. Link til hans skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145685,23693029> Det fremhæves, at der til ejendommen hører

et areal med tørv, Rødsandsmose. Rasmus og hustru Ane Kirstine Pedersen bliver aftægtsfolk i en usædvanligt ung alder.

I 1906 køber Mads Peter det tilstødende areal ud mod Østersøen, med matr.nr. 63.

På nyere matrikelkort kan man se, at 32e, 33c, 33e og 63 er streget over og som sådan ikke længere eksisterer.

Gården, som Mads Peter Hansen beboede, var Hævenshøjgård. Det fremgår af "Møns Telefon 1916" <https://slaegtsbibliotek.dk/932143.pdf>.

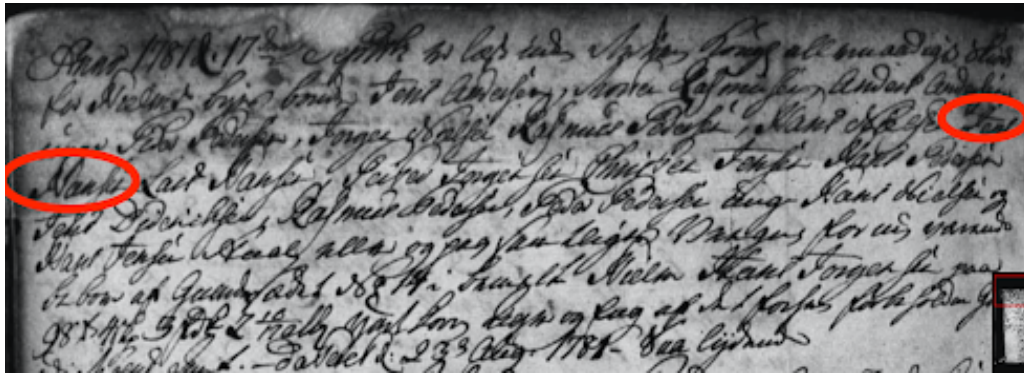
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 8

Gård nr. 8 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Adresse nu menes at være for matr.nr. 24h, Hjelmgade 9, for matr.nr. 24a, Baunehøjgård.

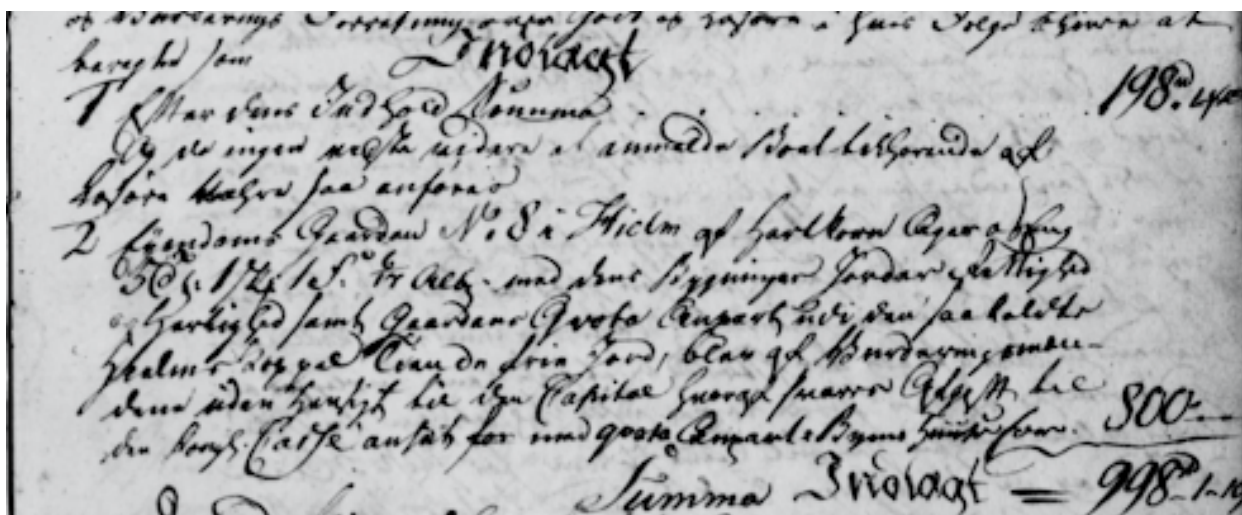
1. ejer af gården: Jens Hansen er nummer 8 på listen. Menes at have haft tilnavnet Knegt.

Han når ikke at få skøde på gården, idet han dør i december 1773. Sønnen Hans Jensen er blevet gift samme år og kunne tænkes at skulle overtage gården. På listen over kommende selvejere fra 1779 står hans navn på farens plads. Men Hans dør som indsidder på Gård nr. 8 i 1779, 29 år gammel. Jens Hansens enke Margrethe Pedersdatter dør også som indsidder, i 1789.

2. ejer af gården: Det må antages, at Niels Jørgensen (gårdejer Jørgen Nielsens søn fra Gård nr. 5) erhverver sig Gård nr. 8. Vi mangler at se et skøde eller tilsvarende. Han gifter sig ikke til gården, da hans kone Kirsten Mortensdatter ikke er fra Hjelm (viet 2. juli 1777). 1778 angives han i Møns Amt skifteprotokol som gårdmand, og i skiftet efter ham selv april 1779 som selvejergårdmand i Hjelm. Enken gifter sig igen.

3. ejer af gården: Lars Andersen vies til Kirsten Mortensdatter. Hans tinglæste obligation 12. jan. 1784 viser, at han er ejer af Gård Nr. 8. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339559>. Kirsten Mortensdatters søn med første mand Niels Jørgensen har sin arv stående i gården. Skiftet efter Kirsten Mortensdatter fra 1804 - herunder - viser Gård nr. 8 med hartkorn.

Lars gifter sig igen og får 5 år og 3 børn med Dorthe Nielsdatter, inden han i 1809 dør som 50-årig.

4. ejer af gården: Hans Pedersen Kamp gifter sig til Gård nr. 8 med Lars Andersens enke, Dorthe. Dette fremgår af indførsel af en panteobligation i 1822 fra Møns Herred skøde- og panteprotokol folio 94-95. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23341912> . Efter Dorthe Nielsdatters død 1825 er der udlæg i Nr. 8 til sikring af børnenes arveparter <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144717,23342460>

Fra matrikelkort gældende 1809-60.

Bygningerne øverst i No 24a må være den oprindelige gård.

Herudover var der en stor parcel et stykke nord for landsbyen.

5. ejer af gården: Jens Rasmussen blev gift 1832 med enken Mette Kirstine Jensdatter efter Hans Pedersen Kamp og fik adkomst til gården <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343422> . Den var da på 4 tønder 6 skæpper. Efterhånden solgte Jens jord fra. 1846 solgte han til sin steddatter Dorte Kirstine Hansdatter og hendes mand Hemming Jensen den store parcel nord for byen, som blev til matr.nr. 24a. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145671,23684606> På matrikelkortet 1860-76 ser vi arealet.

1856 solgte han til svigersønnen Hans Jørgensen, gift med Johanne Kirstine Jensen, parcellen matr.nr. 24h på 1 tønde 4 skæpper og matr.nr. 23b på 5 skp. m.m. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145673,23686056> Her pensionerede Jens og Mette Kirstine sig - blev aftægtsfolk.

Matr.nr. 24a: Dorthe Kirstine Hansdatters første mand hængte sig, så hun stod alene, indtil hun giftede sig med Rasmus Jensen, der august 1848 fik attest på adkomst til gården, der var på lidt over 3 td hartkorn. Parret var sammen i over 40 år med nogle voksne børn boende på stedet.

I 1897 overtog sønnen Lars Peter Rasmussen formelt gården, og moren blev boende. I folketælling 1901 er matrikelnummeret 24a angivet. Lars Peter er ugift. Han køber noget mere jord til og sælger til sidst det hele til Carl Marius Jørgensen. Folio 872 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332810,67013906> Gården stod for hartkorn 4 tønder 4 skæpper. Lars Peter betinger sig disposition over en lejlighed på gården samt forplejning.

Jens Peter Jensen købte stedet 15. juni 1928. Jorden var på et tidspunkt oppe i

1900-tallet blevet opkøbt, så kun en mindre parcel var tilbage af matr.nr. 24a på kortet gældende frem til 1993:

Matr.nr. 24h og 23b: Hans Jørgensen og hustru bliver ejere af disse arealer i henholdsvis byens sydvestlige udkant og nord for. Vi kan se dem på matrikelkortet gældende 1860-76.

Hans Jørgensen sælger til parcellist Rasmus Jørgensen, tinglæst i Møns Herred 1865 folio 1102. Realregistret viser de efterfølgende handler og ejere af matriklerne frem til 1938. Link hertil:

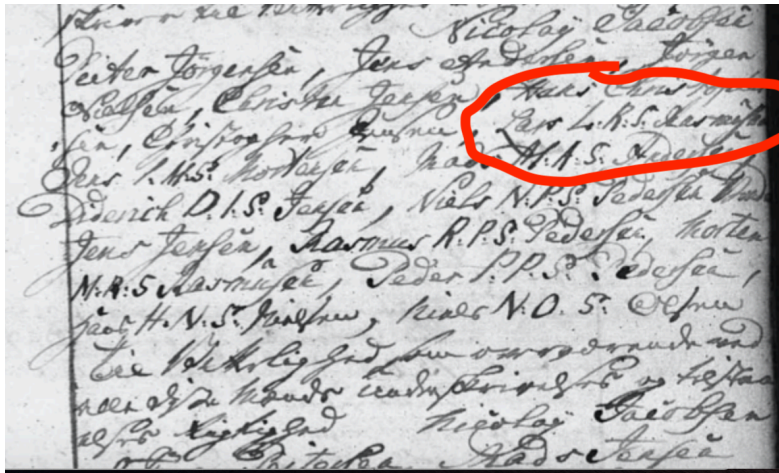
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390931>

Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 9

Gård nr. 8 i Hjelm By, Damsholte Sogn. Adresse nu Hjelmgade 27.

1. ejer af gården: Lars Rasmussen står som nr. 9 i rækken i den trykte jordebog og på kontrakten af 25. september 1775 i Møns Herred skøde- og panteprotokol. På en anden liste står der - antagelig ved en fejl - Lars Hansen. **Under alle omstændigheder optræder han som gårdbeboer og selvejer i folketælling 1787 sammen med hustru Karen Olesdatter.** <https://www.wikitree.com/wiki/Rasmussen-5914>.

2. ejer af gården: Sønnen Jens Larsen overtager Gård nr. 9 i 1794 iflg. navneregister til Møns Herred skøde- og panteprotokol. Der er henvisning til kontrakten på folie 301 i selve protokollen: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339848>. Gården er som de øvrige gårde på lidt over 5 tønder hartkorn. Sælgeren med hustru skal have aftægtsbolig på gården og modtage en række ydelser resten af deres levetid. Jens har gården til sin død, hvorefter der i 1822 er udlæg i Gård nr. 9 til de efterlevende sønner og døtre <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23342139>. Hustru Karen Madsdatter fortsætter som gårdmandsenke. Endnu i 1845 folketælling figurerer hun som sådan med voksne børn boende hjemme.

3. ejer af gården: Rasmus Jensen overtager i 1847 sin barndomsgård fra moderen Karen Madsdatter: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145671,23684481>. Oprindeligt havde han købt den i fællesskab med broderen Christian, som nu havde erhvervet sig en anden gård i Tøvelde.

Gården havde nu matr.nr. 35 med jord forskellige steder nord og syd for byen. Rasmus døde i en alder af 42 år, og 1861 fik hustru Mette Kirstine Hansdatter attest fra skifteretten og adkomst for hendes nye ægtemand <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23686981>.

4. ejer af gården: Niels Jacob Andersen bliver ved sit ægteskab ejer af matr.nr. 35a, 32a, 8 samt noget mose, ialt over 6 tønder hartkorn. På matrikelkort 1860-76

ser vi ejendommen 35a sydvest for byen:

Gården var blevet delt, idet matr.nr. 35b, som ligger et stykke nord for byen, blev solgt fra i 1848.

Matr.nr. 35a ejere: Niels Jacob Andersen og Mette Kirstine Hansdatter drev gården, som nu lå samlet, videre helt frem til 1889, hvor den blev solgt til Henning Nielsen i henhold til købekontrakt folio 1003 i Møns Herred skøde- og panteprotokol <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145686,23693759> Henning Nielsen køber nogle mindre arealer til.

Gården er på cirka 4 tønder hartkorn, da den 1912 købes af Carl Martin Hansen.

Matr.nr. 35b ejere: Peder Hansen køber stedet med hartkorn 1 tønne 7 skæpper af Rasmus Jensen i 1848. Skøde- og panteprotokollen bog N folio 437. Det ligger et stykke nord for Hjelm landsby. Matrikelkort 1860-76.

Nu Hjelmvej 27.

Mads Peder Pedersen køber den lille gård i 1853. Vi ser det i realregistret <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390962> med henvisning til skøde- og pantepro-tokollen Q folio 729 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145672,23685477>. Mads Peder er parcellist her i 50 år, meget af tiden som enkemand.

I 1904 sælger han til Henrik Jensen.

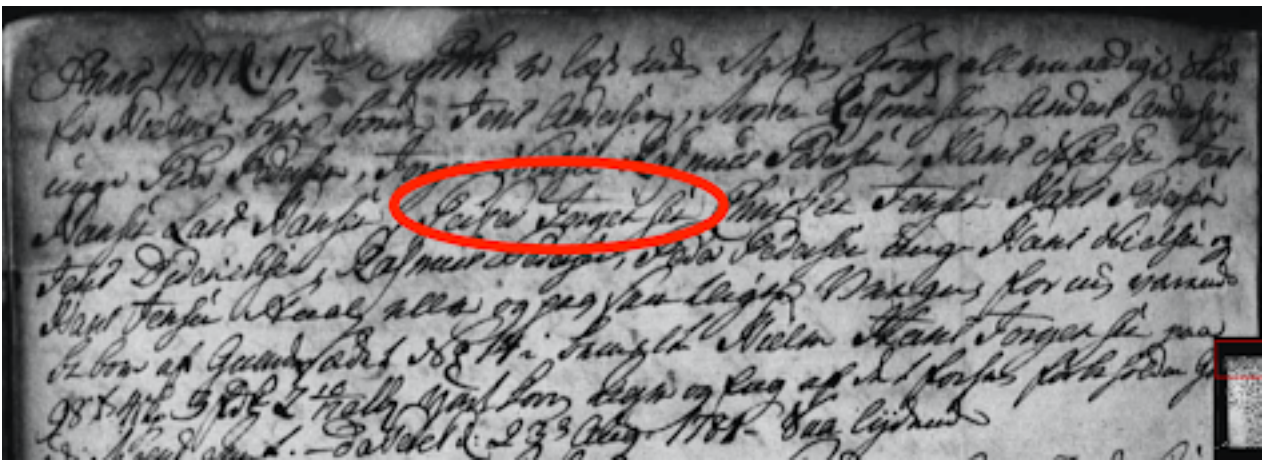
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 10

Gård nr. 10 i Hjelm, Damsholte Sogn.

1. ejer af gården: Peiter Jørgensen ydede sammen med Jens Andersen Staal en særlig aktiv indsats i købet af byens gårde. En mindesten rejstes i 1899.

Fra Møns Herred skøde- og panteprotokol 1739-82, folio 562 ff.

Peiter var yngre end de fleste andre gårdkøbere. Vi ser ham i folketællingerne 1787 og 1801 med sin anden hustru Sidse Pedersdatter. Begge lever længe. 1817 skilles den såkaldte kobbegård fra og sælges til ældste søn Jørgen. 1825 afstår enken hovedparcellen til Gård nr. 10 af hartkorn 3 tønder 4 skæpper til sønnen Rasmus Peitersen. Skøde- og panteprotokol folio 31: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144717,23342428>. Det må være matr.nr. 32a og 32e.

Gården bliver delt. Sønnerne overtager stykker af den engang hele gård.

Matr.nr. 7: Jørgen Peitersen køber kobbelsparten af Gård nr. 10 på ca. 6 tønder land af sin far i 1817. Købekontrakt <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144713,23341331>. Skødet får han tilsyneladende først 1846. Da har parcellen fået matr.nr. 7. I realregister 2. sæt 1850-1939 kan man følge den lille ejendom <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390895>

Hjelms kobler ligger sydvest for landsbyen. Der er rød ring om parcellen, der tilhørte Peiter Jørgensen og siden Jørgen Peitersen med matr.nr. 7. Herunder matrikelkort gældende 1809-60.

Matr.nr. 32c: 1823 får Lars Peitersen skøde på parcel 3 af Gård nr. 10 af hartkorn 4 skp 3 fdk: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23342161>. En beskeden parcel, som han beholder i 10 år, inden han sælger videre til sin yngre bror Hans. I folketælling 1834 oplyses, at den 48-årige Lars nu forsørges af sin bror, som også har kone og barn. De lever af husmandsstedet i mange år. Først i 1866 sælges det til svigersønnen Rasmus Hansen: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145676,23687889>. I realregistret 2. sæt 1850-1939 kan man videre følge den lille ejendom: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390950>. Det ser ud til, at matr.nr. 32c "genopstår" senere i det 20. århundrede som betegnelse for flere sammenlagte ejendomme med Hævenshøjgård som centrum.

Matr.nr. 32f og 32b: Lars Andersen sælger parcel nr. 2 af Gård nr. 10 til Jacob Jørgensen. Indført i Møns Herred skøde- og panteprotokol bog N 29. okt. 1849. Den har betegnelsen matr.nr. 32b og er i hartkorn lidt over 6 skæpper. Den lille ejendom deles i to. Jens Olsen køber den del, der fortsat hedder matr.nr. 32b, i 1854/55.

Jacob Jørgensens del får matr.nr. 32f. Hans enke gifter sig med Hans Rasmussen, som får adkomst. Denne bliver allerede enkemand 1856 og gifter sig igen, med Maren Kirstine Hemmingsen. Ejendommen kan følges i Møns Herred realregister 2. sæt folio 66.

Matr. 32b går videre i 1882 fra Jens Olsen til Rasmus Jørgensen. Da sidstnævnte er død i 1888, er stedet et konkursbo, som købes på auktion af Hans Rasmussens enke Maren Kirstine f. Hemmingsen. Så man kan sige, at de to matrikler samles igen. Møns Herred realregister 2. sæt folio 67.

Matr.nr. 32a: En del af hovedparcellen, Rasmus Peitersen overtog 1825. Hartkorn 1 tønne 7 skæpper. Rasmus var ugift og havde sin mor på aftægt. Efter hans død solgtes gården for arvingerne på auktion til Rasmus Jensen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145671,23684482>. I 1861 er hustruen Mette Kirstine Hansdatter blevet enke og gifter sig igen. Herved får Niels Jacob Andersen adkomst til gården, der nu består af både matr.nr. 32a, 35a og 8. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23686981>. Se videre under Gård nr. 9.

Matr.nr. 32e: Større del af hovedparcellen. Rasmus Peitersen solgte den 1844 til Peder Christiansen. Se videre under Gård nr. 7.

Matr.nr. 32d: Vi finder oplysninger i Møns Herred realregister 1. sæt, nr. 206b <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097852#145084,23448048>. Der henvises til skøde tinglyst 10. januar 1825, folio 567. Den udstykkede parcel nr. 4 sælger Peiter Jørgensens enke, Sidse Pedersdatter, til Lars Hansen. Denne opfører bygning på stedet, men afgår ved døden, således at det gennem skifteforvalteren sælges til Hans Jacobsen for 500 rigsdaler i 1832. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144720,23343475>

Lars Andersen køber parcel nr. 4 i 1845/46 af parcellist Hans Jacobsen. Skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145078,23446869>.

Lars Andersen sælger parcellen igen i 1854 til Hans Chr. Larsen. Købekontrakt: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145672,23685509>.

Hans Jørgen Peitersen køber den lille ejendom 1856 af Hans Christian Larsen. Ejerskaberne kan videre følges i Møns Herred realregister 2.sæt <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390951> .

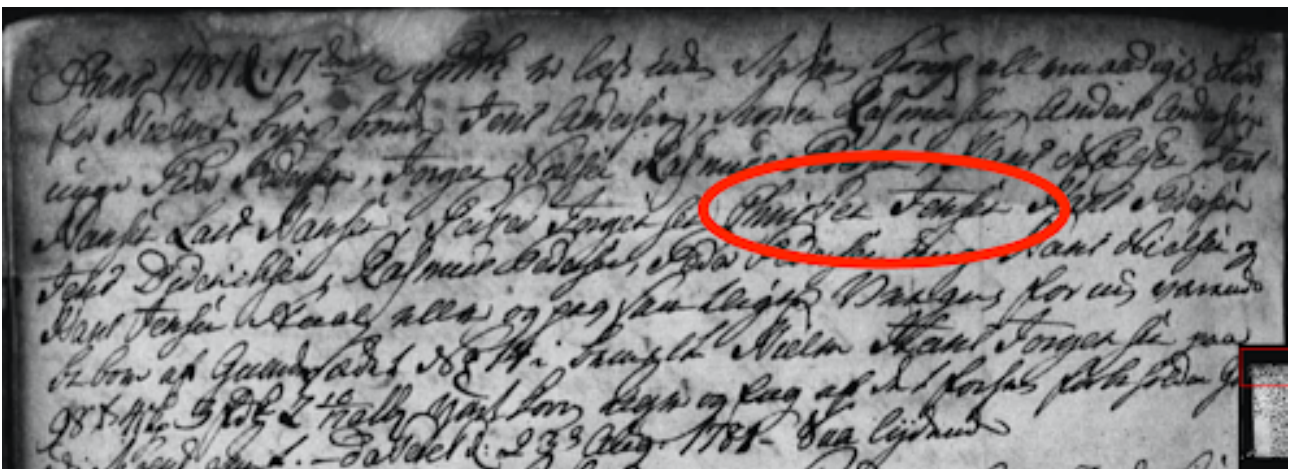
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 11

Gård nr. 11 i Hjelm, Damsholte Sogn: Nuværende adresse Hjelmgade 24.

1. ejer af gården: Christen Jensen figurerer både i den trykte jordebog 1769 og i skødet af 1781.

Han havde gården frem til sin død i 1803. I kirkebogen og andre steder angives også slægtsnavnet Kamp.

Mærkeligt::: 1781 sælger han til sønnen Jens <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339497>. I marginen står, at sønnen dør? (er ikke fundet i kirkebogen), så Christen igen bliver ejer af gården.

2. ejer af gården: Lars Pedersen gifter sig 1803 med Ellen Hemmingsdatter, enke efter Christen Jensen Kamp, og får derved adkomst til Gård nr. 11. Lars dør 1815. Ellen dør 1816 som gårdmandsenke. Ved auktion over gården <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23341844> købtes den af en søn af Christen Jensen og Ellen Hemmingsdatter. Skødet kom i 1821.

3. ejer af gården: Peder Christensen erhverver sig fædrengården, som stadig er i fuld størrelse, altså et stykke over 5 td hartkorn. Jorderne lå forskellige steder i byens vestlige del også efter udskiftningen.

De er indtegnet med en ring på matrikelkortet gældende fra 1809-60 nedenfor.

Gård nr. 11 får matr.nr. 19a. Da Peder Christensens død nærmer sig i 1856, disponerer han således, at hans hustru vil kunne tage lån i gården: Realregister 2. sæt folio 456. Ligeledes sikrer de, at en søn vil kunne overtage gården. Adkomsten læses i 1865 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145675,23687844> og indeholder bestemmelser om, hvor meget han skal udrede til sine søskende m.m. Moren, Kirsten Pedersdatter, bliver og nyder aftægt.

4. ejer af gården: Sønnen Peder Pedersen driver gården cirke 20 år sammen med familien, inden de vælger at drage til Amerika. Derfor sælger de ejendommen i 1885 inklusiv et par smålodder, som Peder har købt. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145684,23692457>.

5. ejer af gården: Hans Hansen og hustru Hanne Dortea bliver på gården knap 20 år og får et par børn. De udstykker og sælger adskillige parceller, idet de beholder arealerne nærmest byen, hvor gården er.

Matrikelkort 1876-1933

Matr.nr. 19a: Man ser af realregistret 2. sæt, at der udstykkes et antal grunde, og at det samlede areal derfor svinder ind. Måske tjener Hans Hansen pænt på udstykningerne. Omkring 1904 er gårdens jordareal mere end halveret. Hans sælger til Jens Peter Petersen, som køber en lille parcel til i 1925.

Link til Møns Herred realregister 2. sæt folio 29: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390910>.

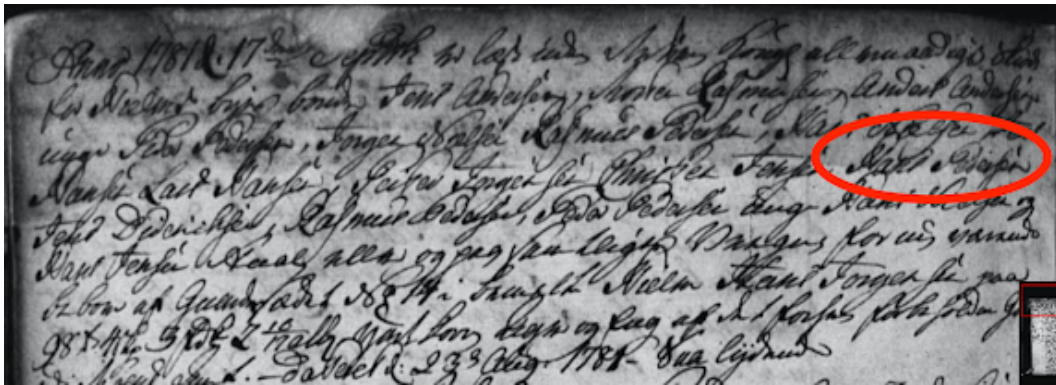
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 12

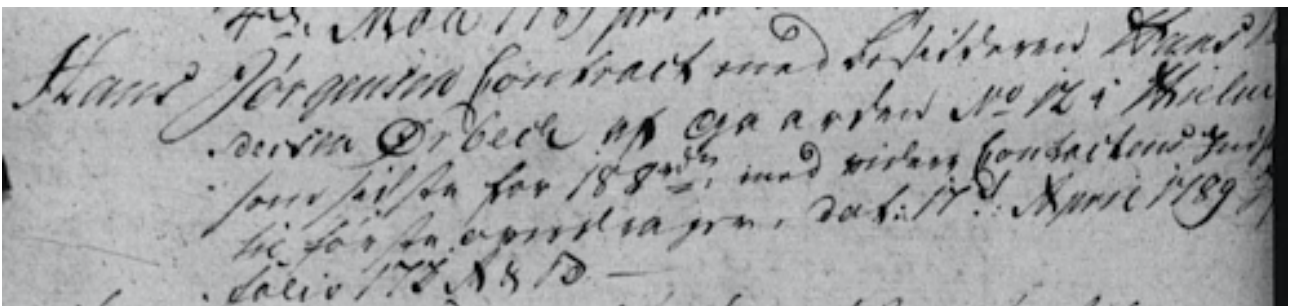
Gård nr. 12 i Hjelm, Damsholte Sogn. Nuværende adresse Ørebæksvej 2.

1. ejer af gården: Hans Pedersen køber sin fæstegård sammen med de øvrige bymænd i Hjelm.

Umiddelbart står hans navn ikke på listen fra 1775 over dem, der underskrev kontrakt med Nikolai Jacobsen. Han står dog i den trykte jordebog og i skødet 1781. 1783 er hans panteobligation i tingbogen, da han låner 40 rigsdaler mod sikkerhed i hans Gård nr. 12 iflg. skøde af 21. august 1781. Hans Pedersen pensionerer sig 1789, da han sælger ejendommen til sin svigersøn. Vi bemærker tilnavnet Ørbeck.

2. ejer af gården: Hans Jørgensen gifter sig med datteren Anne Margrethe og bliver gårdmand. Fra Møns Herred navneregister til skøde- og panteprotokol 1738-94.

Selve kontrakten fra 1789 folie 178-79 er småt skrevet og svær at læse:

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?>

epid=17097738#144709,23339713, men hovedtrækkene er forståelige. Gården bliver udskiftet/udflyttet, og hovedparcellen bliver på godt og vel halvdelen af den oprindelige gård. Da han sælger den i 1824, står hans navn som Hans Jørgen Ørbæk. Link til skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?> epid=17097738#144716,23342261. Den kommende matrikel 30a ligger nordøst for landsbyen.

3. ejer af gården: Peder Jeppesen har ikke gården så længe, men sælger videre i 1832.

4. ejer af gården: Lars Rasmussen. Tilsyneladende er der to købere - Hans Christensen og Lars Rasmussen - måske tre. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343403>. I 1834 sker der noget nyt. Lars Rasmussens bror, Rasmus Rasmussen, må have erhvervet den anden halvdel af hovedparcellen til Gård nr. 12, da han nu kan sælge og tilskøde ham den: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144720,23343628>. Ejendommens hartkorn er på 3 tønder 2 skæpper. Lars har denne hovedparcel omkring 25 år, og i hans tid på gården får den matrikelnummer 30a. Han sælger i 1859 til sin søn Rasmus Peder (også Rasmus Peter).

Matr.nr. 30a: Rasmus Peder Larsen får skøde på gården, men dog med det forbehold, at den eventuelt først overdrages senere, hvis Lars og hustru Dorthe Pedersdatter ønsker det, eller en af dem dør. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23686848>. Overdragelsen sker det følgende

år 1860 folio 735 i skøde- og panteprotokol. Aftægten for Lars aftales også. Rasmus Peder er blevet gift. Han dør allerede 1873, hvor enken Frederikke Kirstine Hansen får en ny mand til bedriften. Der læses 10. november i skøde- og panteprotokollen en skifteattest og en attest for vielsen.

Lars Pedersen får ved vielsen adkomst til matr.nr. 30a. Han bliver allerede enkemand 1876 og skal have en ny husmoder på gården. I alt når han at overleve 3 hustruer, inden han sælger ejendommen 1907 til sin svigersøn <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332806,67011321>.

Svigersønnen Hans Peter Marius Sørensen driver gården frem til 1929, som det ses af realregistret 2. sæt <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390942>.

Matr.nr. 30b: Parcellen har af hartkorn noget over 5 skæpper. 1846 blev den mageskiftet fra Jørgen Jensen til Peder Larsen <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145078,23446963>

Se videre Gård nr. 3.

Matr.nr. 30d: Udstykkes af Hans Peter Marius Sørensen og sælges til Lars Peter Petersen. En mindre parcel med hus.

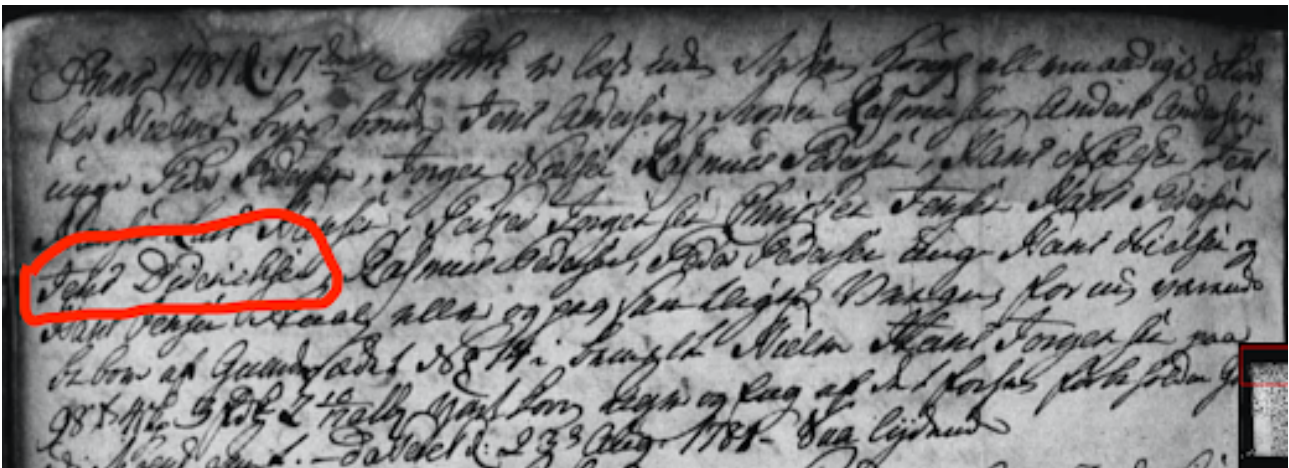
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 13

Gård nr. 13 i Hjelm, Damsholte Sogn. Nuværende adresse må være Hjelmvej 15b.

1. ejer af gården: Jens Diderichsen havde været gårdfæster i en årrække. Hans navn står i den trykte jordebog 1769 og også i skødet indført 1781.

Navnelisten i skødet er dog nok en afskrift, idet hans navn er erstattet af sønnens i listen over bønder, der indgik aftalen med Nikolai Jacobsen 1775.

2. ejer af gården: Didrich Jensen blev gift med Karen Albretdatter 1775, hvor det ville være naturligt, at han overtog bedriften efter sin far. Det viser sig også, at hans adkomst til Gård nr. 13 er indført i skøde- og panteprotokollen 1739-82 folio 396 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339330>.

Hans hustru døde i forbindelse med en fødsel det følgende år, så han måtte gifte sig igen. Didrich og Mette Kirstine Jørgensdatter fik en pæn børneflokk, men fra at være gårdbeboer i folketælling 1787 er Didrich i 1801 husmand. Der måtte være sket noget på ejendomsfronten. Vi kan se i skøde- og panteprotokollen, at han et par gange låner penge mod sikkerhed i Gård nr. 13, som stadig i 1799 står for over 5 td hartkorn. I skødet, som skrives år 1800 til Chr. Andersen, er hartkornet det samme. Tilsyneladende forbeholder Didrich sig bolig i den nordre længe samt et mindre stykke jord.

3. ejer af gården: Sognefoged Christian Andersen får tinglæst skødet 18. april 1803. 5 td+ hartk. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?>

epid=17097738#144711,23340309. Gården bliver udskiftet. Den udflyttede parcel angives til 42 tønder land.

4. ejer af gården: Forvalter Niels Starup fra Nordfeld overtager i 1806/1807 (folio 380). Han får 1810 (folio 612) tilladelse til at udparcellere sin hovedparcel af Gård nr. 13, således at der resterer 2 td. 6 skp. hartkorn. Parcel 2 og 3 er små.

Fra matrikelkort gældende 1809-1860

4. ejer af gården: Jacob Platou får ejerskab 5. sep. 1810 ved mageskifte med Niels Starup. Navneregister: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097850#145081,23447389>

5. ejer af gården: Gustav Adolph Barner får købekontrakt af Jacob Platou i 1815 på hovedparcellen af Gård nr. 13, som nu kun er af hartkorn 2 td. 6 skp. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144713,23341132>. Arealet angives omtrent 29 tønder land.

6. ejer af gården: Jørgen Jacobsen køber af GA Barner i 1825 hovedparcellen af Gård nr. 13. Tinglæst 11. juni 1838 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144722,23344096>. Af hartkorn 2 td. 6 skp.

Matr.nr. 31a: Den halverede udgave af den oprindelige hele gård får matrikelnummeret 31. Vi ser på kortet ovenfor beliggenheden nordøst for landsbyen. Jørgen Jacobsen og Kirsten Rasmusdatter har gården i mange år, og 1861 sælger enken, da hun har fået skifterettens adkomst, til deres søn Lars Peder Jørgensen matr.nr. 31a <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23687092>.

Matr.nr. 31b: En anden søn, Rasmus Jørgensen, køber samtidig den lidt mindre parcel matr.nr. 31b. En del af denne bliver udskilt og overtages af ovennævnte bror.

Matr.nr. 31c: Rasmus Jørgensen sælger den anden del, som få år efter også overtages af Lars Peder.

Matrikelkort gældende 1860-76.

Marie Kirstine Nielsen f. Petersen: Hun var søsterdatter til Lars Peder Jørgensen og husbestyrerinde for ham. Til hende testamenterede han hele sin ejendom. Han var selv ugift og døde 1903. Fra skøde- og panteprotokol: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332804,67010151>. Hun var blevet tidligt enke og havde en lille datter, Anna Kristine. I over 20 år holdt hun hus på matriklen, og da hun overtog stedet, klarede hun det fint og kunne øge arealet. 1926 arver datteren Anna Kristine og hendes mand Hans Jørgen Nielsen stedet. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390944>.

Matr.nr. 45 og 46: Disse blev udstykket af Niels Starup i starten af 1800-tallet. I realregister 2.sæt for Møns Herred ses nogle af de ejere, som fulgte stederne:

Matr.nr. 45: Jacob Jørgensen, Hans Rasmussen, Maren Kirstine Hemmingsen og Hemming Laurits Hansen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390976>.

Matr.nr 46 : Claus Hemmingsen, Lars Hansen, Ane Marie Rasmussen, Rasmus Jørgensen, Hans Peter Christian Hansen og Harry Peter Hansen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390977>.

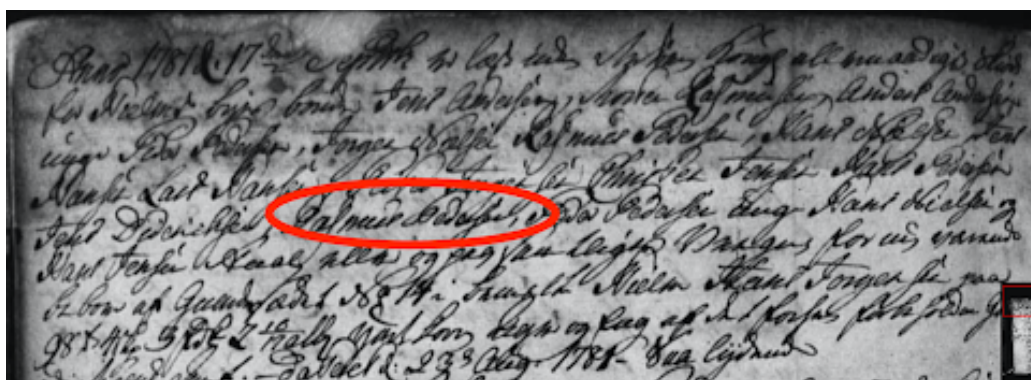
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskeskort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

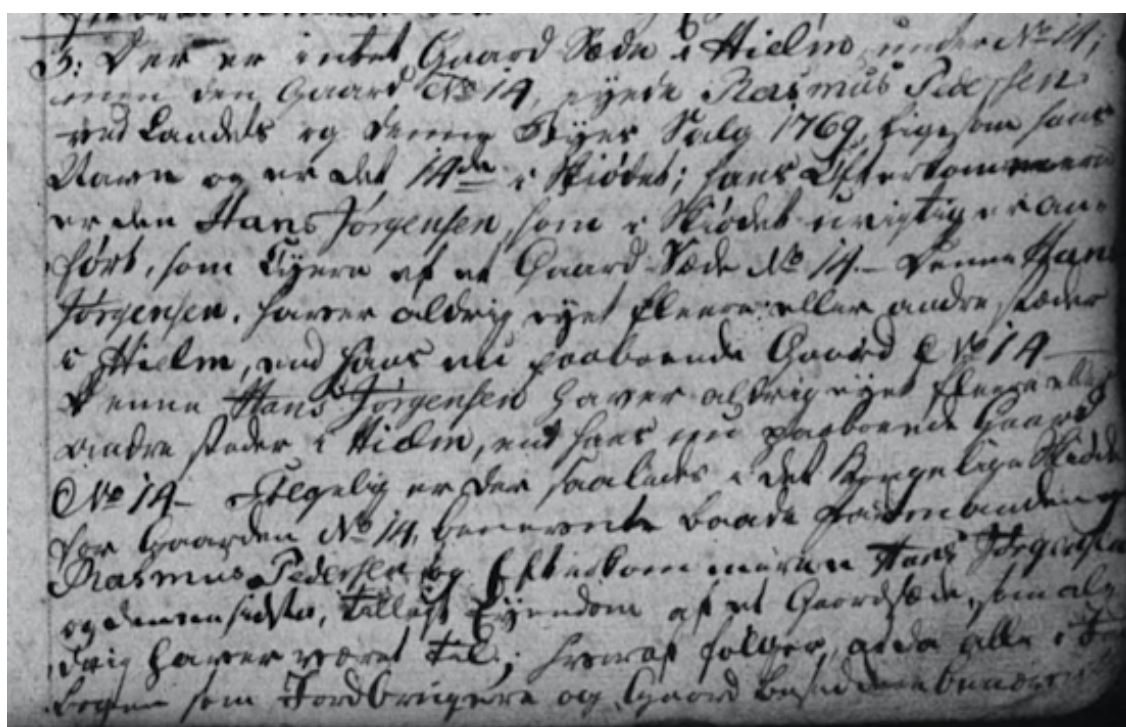
Gård nr. 14

Gård nr. 14 i Hjelm, Damsholte Sogn.

1. ejer af gården: Navnet Rasmus Pedersen står ved Gård nr. 14 i den trykte jordebog fra 1769. Han står også på skødet, som blev tinglæst 1781

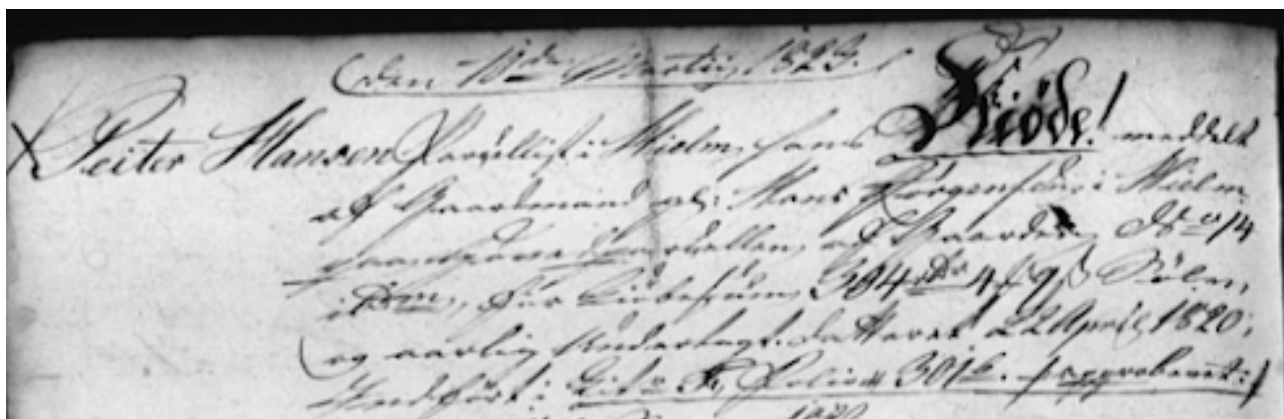
Der er to ved navn Rasmus Pedersen. Det er lidt uklart, hvem den sidstnævnte er. Hans Jørgensens rolle blandt køberne er ikke helt tydelig. Der synes imidlertid at være en slags forklaring i bymændenes deklaration af 1795 (link under Gård nr. 1) under punkt 3:

2. ejer af gården: Hans Jørgensen på Gård nr. 14 ser i skødet ud til at have en særlig rolle, som om han modtager skødet på samtlige køberes vegne. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144708,23339510>. På sine ældre dage overlader han ejendommen til sønnerne, således at han deler den i en hovedparcel, som bliver udflyttet, og en mindre parcel, som bliver liggende tæt op ad byen.

Hovedparcellen af gården: Peiter Hansen får skøde 1820, tinglæst 1823. Navneregistret viser handelen, men siden med skødet mangler tilsyneladende i arkivalieronline.

Peiter låner 400 rigsdaler, og for obligationen er der sikkerhed i hovedparcellen fra Gård nr. 14 af hartkorn 3 tdr. 4 skp. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23342115>. Denne hovedparcel får i Peiters tid matr.nr. 23a. Tilladelse til udflytning 1837 iflg. skøde herunder.

Matr.nr. 23a og 23e: Skøde vedrørende Peiters salg af matriklen til to af sine sønner: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145673,23686400>. Der var juli 1856 skrevet købekontrakt, efter hvilken sønnerne Carsten og Lars Peter Peitersen skulle overtage hver halvdelen af jorderne. Lars Peter afgik ved døden, således at Carsten og broderens enke Marie Kirstine Hansdatter blev købere. De to giftede sig og samlede gården. Den var dog på to matrikler, 23a og 23e.

Vi ser dem på matrikelkortet gældende 1809-60, beliggende nord for landsbyen. Se kortet øverst næste side.

Familien Peitersen har stedet i mange år. I folketællingen 1901 ser vi, at 3 voksne børn bor hjemme. Efter Carstens død 1904 står Marie Kirstine som ejer indtil 1911, hvor hun sælger matr.nr. 23a til ældste søn, Lars Peter Carstensen. Et meget udførligt maskinskrevet skøde på folio 739 i skøde- og panteprotokol: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332807,67012021>. Vilklårene for aftægt er specificerede. Endvidere gøres klart, at den anden matrikel 23e, sælges til en anden søn.

Matr.ne. 23e: Hans Jørgen Carstensen overtager denne ubebyggede parcel, som er af omtrent samme størrelse, og desuden diverse udstyr til et landbrug. Skødet findes på folio 741 i samme protokol.

Matr.nr. 23b: Jørgen Hansen, gårdejer Hans Jørgensens ældste søn, overdrages parcel nr. 2 af Gård nr. 14 i Hjelm: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144717,23342524>. Sælgeren betinger sig en aftægtsbolig. Det er en mindre ejendom, som ligger lige ved landsbyen. Får matr.nr. 23b.

I 1845 indgår Jørgen Hansen en mageskiftekontrakt, hvorved han bytter sig til en parcel i Hjelms Kobbøl med matr.nr. 3. Til gengæld overgår matr.nr. 23b til Jens Rasmussen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145078,23446967>

Parcellen skifter hænder efter forholdsvis kortvarige ejerskaber: Hans Jørgensen 1856, Rasmus Jørgensen 1863, Levin Peder Nielsen 1870, som ejede gården matr.nr. 24h. Jævnfør realregister 2. sæt.

Matr.nr. 23c: Rasmus Hansen købte 1820 en lille parcel af sin far, Hans Jørgensen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144722,23344157>. Den deltes 1831 igen i 2 parceller. Dem solgte han i 1838. Den ene parcel købtes af Lars Jensen. Datteren Anne Margrethe Larsdatter fik den testamenteret, og hendes ægtemand Peder Hansen fik adkomst i 1856. Da datteren Dorthea Marie Pedersen efter Peder Hansens død bliver ejer i 1891, står der i skødet Hjelms Lollike og matr.nr. 23c. Husmandsstedet ligger mod syd tæt ved Østersøen med cirka 4 tdr. land. Må være Rytsebækvej 34 i dag.

Se videre ejerskaber i realregister 2. sæt: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390921>.

Matr.nr. 23d: Rasmus Hansen solgte den anden parcel til Ole Nielsen. Ole Nielsen sælger i 1839 til Lars Olsen. Han og hustru Ane Kirstine Hansdatter har husmandsstedet i over 50 år. 1899 sælger enken Ane Kirstine Hansdatter til sin svigersøn Jørgen Peitersen, som er gift med datteren Karen Marie. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332801,67008524>. De har stedet i 26 år, hvor enken sælger til Jens Henrik Andersen. Ejendommen ligger ved siden af matr.nr. 23c helt ud til Østersøen. Må være Rytsebækvej 36 i dag.

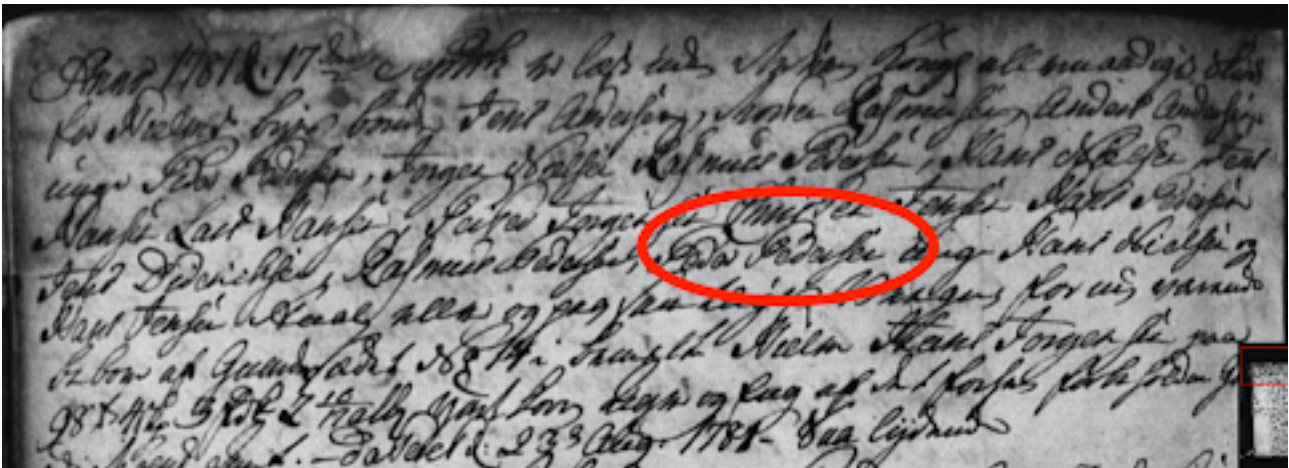
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiske kort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 15

Gård nr. 15 i Hjelm, Damsholte Sogn.

1. ejer af gården: Peder Pedersen står som nummer 15 på listen i den trykte jordebog fra 1769. Med i aftalen om kaution med Nicolai Jacobsen. Ligeledes er han opført som nummer 15 i skødet tinglæst 1781.

I 1783 tinglæses hans panteobligation med sikkerhed i hans Gård nr. 15. Folio 163 i navnerregister til skøde- og panteprotokol 1738-1808. Han er da en ældre mand. I folketælling 1787 er han 77 år. Året efter overlader han tøjlerne til søn af sidste ægteskab. Peder Pedersen og hustru Kirsten Hansdatter sikrer sig en god aftægtsordning.

I 1783 tinglæses hans panteobligation med sikkerhed i hans Gård nr. 15. Folio 163 i navnerregister til skøde- og panteprotokol 1738-1808. Han er da en ældre mand. I folketælling 1787 er han 77 år. Året efter overlader han tøjlerne til søn af sidste ægteskab. Peder Pedersen og hustru Kirsten Hansdatter sikrer sig en god aftægtsordning.

2. ejer af gården: Hans Pedersen køber fødegården i 1788 ifølge folio 152 ff i skøde- og panteprotokol. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339691>. Teksten er meget småt skrevet, men dog læselig. Gården er af hartkorn som de øvrige gårde fra starten af noget over 5 tønder. Jorderne er, som for de fleste gårdmænds, fordelt både nord og syd for landsbyen. Han udstykker på et tidspunkt en parcel. 1829 underskriver han kontrakt om salg af hovedparcellen nord for byen, som af hartkorn står for noget over 4 tønder. Salget tinglyses med skøde 1832.

Hovedparcellen matr.nr. 20a: Sønnen Rasmus Hansen overtager den store parcel ifølge folio 535 ff i skøde- og panteprot. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343420>. Gårdens bygninger har nok ligget ved det mindre areal i forbindelse med bygaden. På matrikelkortet gældende 1809-1860 fra Historiskekort.dk ses dette og det store areal nord for landsbyen.

Gårdens hartkorn er stadig i 1861 over 4 tønder. Det fremgår af en af de indførsler i skøde- og panteprotokollen, som optræder i forbindelse med diverse lån, som Rasmus optager gennem årene: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23687031>. Efter hans død 1868 sidder enken Johanne Margrethe Rasmussen i uskiftet bo til 1876, hvor en søn, Rasmus, overtager 20a. Rasmus Rasmussen køber hovedparcellen, som dog kun står for hartkorn 2 tønder 5 skæpper nu. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145679,23690143>. På matrikelkort 1860-1876 ses, at den oprindelige hovedparcel er delt i 2 omtrent lige store stykker, men at 20a har beholdt et mindre areal derudover inde i byen, antagelig med de oprindelige bygninger. Rasmus sælger gården til Jørgen Larsen i 1887: Møns Herred skøde- og panteprotokol folio 1231ff. Se videre under Gård nr. 5.

Matr.nr. 20b: Niels Christopher Hansen køber af sin far Hans Pedersen parcel nr. 2 af Gård nr. 15, beliggende i "Lollikehaugen" længst nede sydøst for landsbyen. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144719,23343421>. Desuden køber han også 1832 parcellen i Hjelms Kobbek, som får matr.nr. 2. I alt iflg. realregister hartkorn 1 tønde 6 skæpper

Han og familien bliver i mange år på den beskedne gård. Den går videre til sønnen Lars Peter Nielsen i 1863, folio 471 i Møns Herred skøde- og panteprotokol: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145675,23687456> . Forældrene bliver boende som aftægtsfolk. Efter Lars Peters død gifter enken Ane Cathrine Jørgensen sig i 1882 med Hans Christian Jensen, som derved får adkomst til ejendommen. Følgende ejere er Hans Jørgen Henriksen, Laurits Marius Henriksen, Niels Eivind Petersen, Anny Marie Elisabeth Petersen f. Henriksen. Link til realregister 2. sæt: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390914>.

Matr.nr. 20c: Udstykket 1870 af Rasmus Hansens enke til sønnen Lars Peder Rasmussen. Møns Herred realregister 2.sæt folio 126. Arealet udgør den nordlige halvdel af det oprindelige matr.nr. 20a. Skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145677,23688737>.

Lars Peder Rasmussen sælger i 1884 til Jens Larsen, som tilkøber et par mindre jordstykker og beholder stedet i 22 år, inden han sælger videre til Niels Pedersen. Denne sælger hurtigt til Peter Nikolaj Jensen.

Fra 1915-29 ejes det lille sted af Ane Marie Rasmussen f. Hemmingsen gift med Rasmus Christian Rasmussen. Som enke sælger hun i 1929 til Henning Peder Keldborg.

Matr.nr. 20d: Udstykket 1870 af Rasmus Hansens enke til sønnen Hans Peder Rasmussen. Møns Herred realregister 2. sæt folio 127. Det er en lille parcel helt inde ved landsbyen, der i realregistret betegnes som et "pligthus", d.v.s. et husmandssted, der skal vedblive med at være et sådant.

Matr.nr. 20 I: Parcel solgt fra af Jørgen Larsen i 1912 til Carl Christian Mortensen. Hartkorn 1 td 2 skp.

Matr.nr. 20m: Parcel solgt fra af Jørgen Larsen i 1912 til Niels Rasmus Rasmussen. Hartkorn 7 skp.

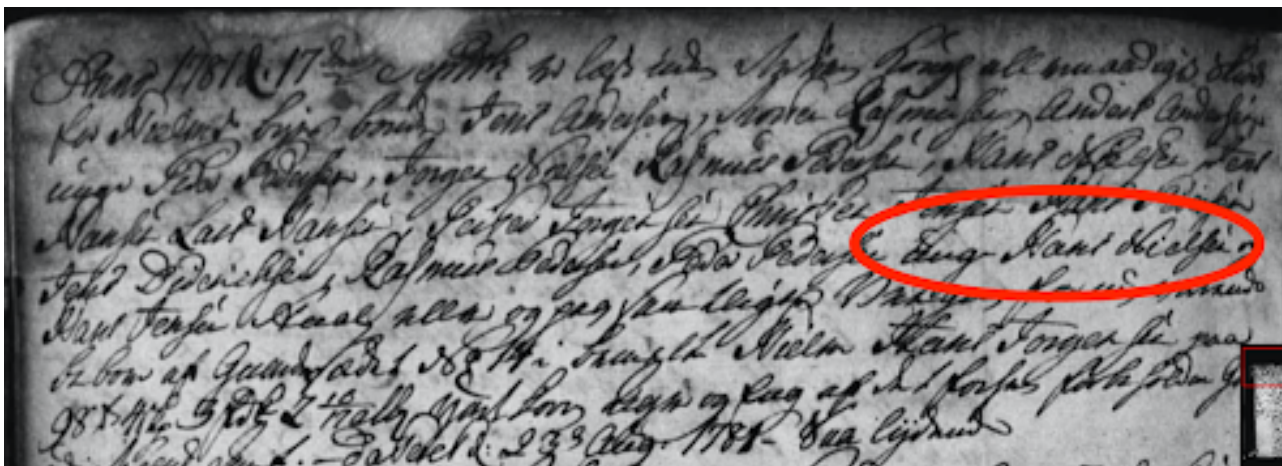
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendoms historie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 16

Gård nr. 16 i Hjelm, Damsholte Sogn:

1. ejer af gården: "Unge" Hans Nielsen indgår kontrakt sammen med de øvrige bymænd i Hjelm om at købe gården til selveje. Vi ser hans navn i skødet fra 1781 som nummer 16 på listen.

Gården bliver tidligt delt i to halvgårde. "Unge" Hans Nielsen beholder den ene, og Jørgen Peitersen, senere Peder Jørgensen, bliver ejer af den anden halvgård. Det står ikke klart, hvornår Hans Nielsen afgiver halvdelen af Gård nr. 16, som til at begynde med må have været en helgård som byens øvrige. Begge mænd er med til et fælles lån - en for alle, alle for én - af provst Lund i Stege, tinglæst 18. januar 1790.

Hans Niensens halvgård: I 1799 låner Hans Nielsen 299 rigsdaler mod sikkerhed i hans udskiftede Gård nr. 16 i Hjelm af hartkorn 2 tønder 4 skæpper. Gården er forsikret i Brandkassen for 1010 rigsdaler. Hans og hustru Maren Jensdatter har gården omkring 30 år. Får senere matr.nr. 29.

Matr.nr. 29: Hans Niensens søn Christopher, født 1764, får iflg. nedenstående skøde adkomst til halvgården 22. juni 1801. Hovedparcellen, parcel nr. 1 - hartkorn 2 tønder 4 skæpper - nord for byen overtages 1835 af Christopher Hansens svigersøn Lars Rasmussen, tinglæst 1842 folio 149a. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144723,23344557>.

Lars Rasmussen og Ane Kirstine Christophersdatter har ligesom forgængerne mange aktive år på matriklen. 1857 fås tilladelse til udstykning i matr.nr. 29a og 29b. Halvgården bliver i familien.

Matr.nr. 29b: Svigersøn Niels Hansen overtager matr.nr. 29b i 1870, Forældrene pensionerer sig med aftægt efter kontrakten med Niels Hansen og datteren Karen Kirstine Larsen: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145677,23688618>. Hun bliver enke i 1874 og gifter sig med Jens Peter Nielsen, som så får adkomst til den lille gård. Allerede 1880 skifter stedet ejer, da Jens Peter og Karen Kirstine vælger at søge lykken i Amerika; destination Stillwater, Minnesota. Christen Hansen køber stedet. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145681,23691382>. Hartkornet er 1 tønde 5 skæpper.

Christen Hansen og Maren Kirstine Petersen har i forvejen gården med matr.nr. 28 og får samlet et pænt stor gård, som de i 1903 kan overlade til sønnen Rasmus Christian Hansen. Hans Peter Hansen bliver ejer i 1930.

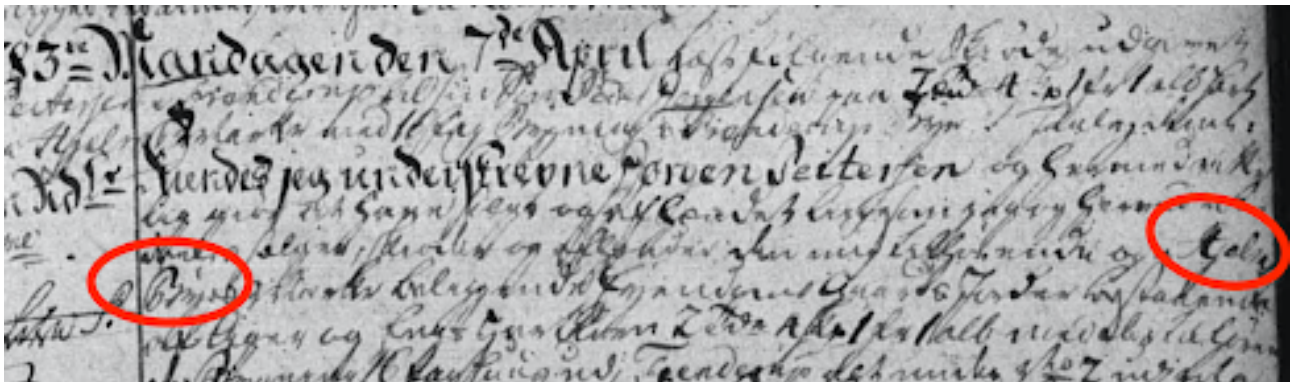
Matr.nr. 29a: Sønnen Rasmus Larsen overtager Matr.nr. 29a i 1877. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145680,23690369>. Han lader i 1885 stedet gå videre til sin bror Hans Peder Larsen, som i 1877 havde købt den mindre parcel matr.nr. 29c af sin far. Denne driver gården frem til 1908, hvor han sælger til Jens Peter Valdemar Madsen.

Matr.nr. 39: Den tilbageværende parcel i landsbyen sælges til Lars Andersen Høy fra Frenderup. Skøde af 3. juli 1797 i skøde- og panteprotokol folio 408.

Link: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144710,23339963>. Lars Andersen Høy sælger ejendommen i 1821 til Niels Pedersen. I realregister 1. sæt 73a betegnes den som parcel 3 af den gamle Gård nr. 16, og den får matr.nr. 39. Niels Pedersen har stedet over 30 år og sælger i 1855 til Jens Nielsen, som bor der i 28 år. Efterhånden udstykkes nogle mindre parceller. Realregister 2. sæt for Møns Herred viser matr.nr. 39's udvikling: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390968>.

Peder Jørgensens halvgård: Oddermosegård, Hjelmvej 11.

1783 under 7. april er læst i skøde- og panteprotokollen et skøde fra Jørgen Peitersen til hans søn. Selvfølgelig svært læseligt. Markering ved Hjelm Bye.

28. nov. 1785 afstår Peder Jørgensen gården til sin far Jørgen Peitersen i Frenderup. Link til dette skøde: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339606>. Af skødet synes at fremgå, at Peder havde købt halvgården 4. marts 1783. Måske har han ikke kunnet klare økonomien og må have hjælp. Af teksten synes at fremgå, at den nævnte ejendomsjord ligger i Hjelm's ejerlaug, men huset i Frenderup. Jorden ligger umiddelbart tæt op mod Frenderup ejerlaug.

Lige efter ovennævnte skøde tinglyses en obligation fra far til søn, som også indeholder en passus om testamentering af ejendommen. Jørgen Peitersen er cirka 70 år gammel. Peder Jørgensen låner i 1796 penge mod pant i sin halve Gård nr. 16 i Hjelm, hartkorn 2 tdr. 4 skp. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097850#145079,23447139>

Halvgårdmand Peder Jørgensen dør 1803, og hustru Mette Christensdatter bliver hurtigt viet til Ole Nielsen. Vi ser på matrikelkortet 1809-60 Ole Nielsens navn på det areal, som kommer til at hedde matr.nr. 28.

Peder Jeppesen fra Frenderup køber halvgården nr. 16 af Ole Nielsen i 1821 for 800 rigsdaler. Læst i protokollen 3. sept. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144716,23341836>.

Matr.nr. 28: Hans Jørgen Rasmussen fra Oddermose køber halvgården af Peder Jeppesen i 1825 <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144717,23342537>. Hans Jørgen og hustru Mette Kirstine Madsdatter har gården i mange år. Den får matr.nr. 28. I 1861 efter Hans Jørgens død får Mette Kirstine adkomstbrev fra skifteretten og kan sælge til en af parrets sønner.

Christen Hansen køber barndomsgården af hartkorn 3 tønder 3 skæpper i 1861 ifølge skøde <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145674,23686975>. Moderen skal nyde aftægt på gården.

Christen og hustru Maren Kirstine Petersen har gården i over 40 år og lader i 1903 stafetten gå videre til sønnen Rasmus Christian Hansen.

I 1880 er gården blevet større, idet Christen Hansen købte matr.nr. 29b med hartkorn 1 td. 5 skp., så der ialt var omkring 5 tønder hartkorn.

1930 fortsætter gården i familien, da Hans Peter Hansen køber den.

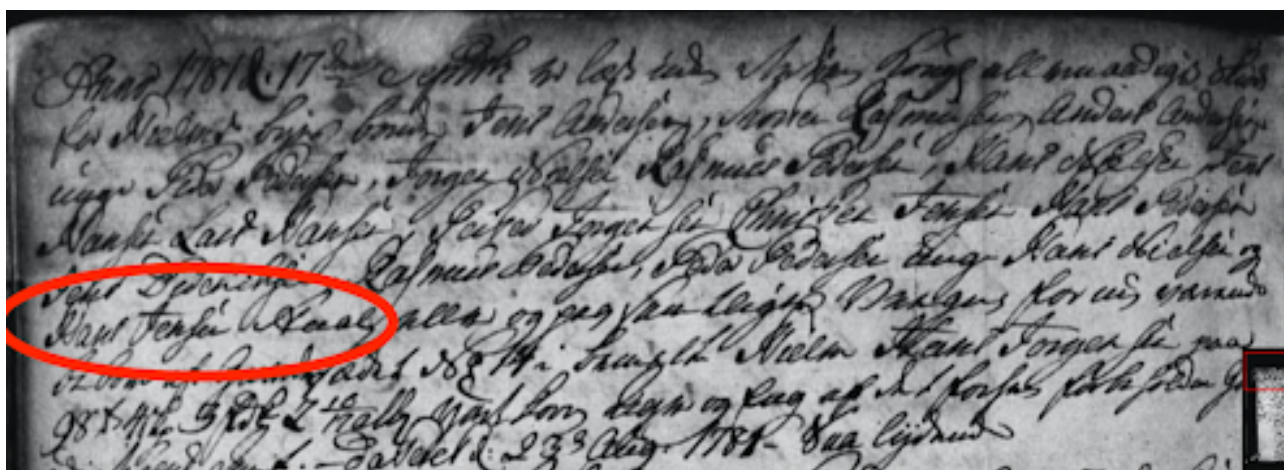
Hjelm på Møn - gårde og selvejere ca. 1780-1930.

Ejendomshistorie fra Hjelm i Damsholte Sogn på Møn. For slægtsforskere og lokalt interesserede. Kortene er fra historiskekort.dk med tilladelse fra Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering.

Gård nr. 17

Gård nr. 17 i Hjelm By, Damsholte Sogn: Nuværende adresse Hjelmvej 12.

1. ejer af gården: Hans Jensen Staal står som den sidste og 17. af Hjelm-bønderne på listen over kommende selvejere. Han dør 1783 i en alder af 60 år. Jeg er usikker med hensyn til denne gård. Byens deklaration af 1795 antyder, at Gård nr. 17 er et gårdsæde, hvad der skulle være en fæstegård under en større jordbesidder (muligvis Frenderupgård). Eller bliver kun en del af den oprindelige gård til et gårdsæde? Bliver Hans Jensen Staals gård delt efter hans død og købt af henholdsvis Jørgen Peitersen og måske Frenderupgård? Mangler foreløbig kilder.

2. ejer af gården: Jørgen Peitersen i Frenderup køber 1776 sin fæstegård nr. 2 i Frenderup. Sælgeren er Marcus Mackeprang på Frenderupgård, som købte hele byen af kronen nogle år før. Man har fornemmelse af, at Gård nr. 17 i Hjelm også hørte med.

3. ejer af gården: Niels Jørgensen. I 1802 låner han 599 rigsdaler, og der er læst en obligation på folio 19 i skøde- og panteprotokollen mod sikkerhed i såvel Gård nr. 2 i Frenderup som den deraf på Hjelm's jorder udskiftede, udflyttede og bebygte ejendom. Halvgården Nr. 17 må være fulgt med, da Niels Jørgensen købte sin fars ejendom i Frenderup 28. juni 1790. Link <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339749>.

Lars Nielsens halvgård Nr. 17: Den er af Hartkorn på 1 tønne 5 skæpper. Ifølge nedennævnte skøde er ejendommen udskiftet og indhegnet. Han køber den af sin far, Niels Jørgensen.

I Møns Herred realregister 1. sæt ses reference til et skøde læst 16. december 1811 til Lars Nielsen.

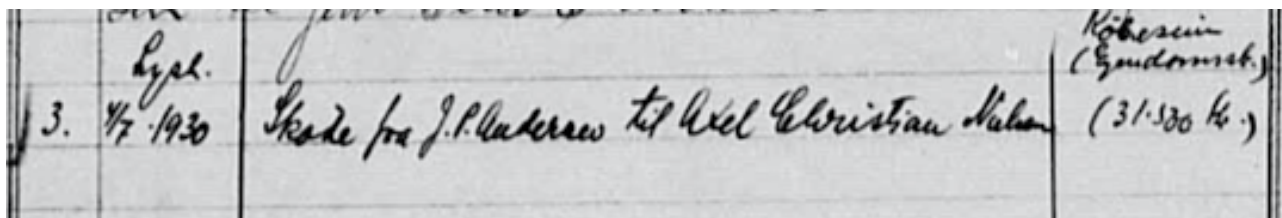

Link til selve skødet: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144712,23340842>. Halvgården nr. 17 i Hjelm overdrages til Lars Nielsen af faderen, som også ejer en gård i Frenderup. Lars Nielsen i Hjelm har gården i 40 år. Så lader han den gå videre til en søn.

1852 køber Peder Christian Larsen stedet, som er blevet opgraderet fra hartkorn 1td. 5 skp. til over 3 tdr. Skødet underbygger antagelsen, at Halvgård nr. 17 i Hjelm har hørt til gården nr. 2 i Frenderup. Der er henvisning til skødet under matr.nr. 27a Hjelm i Møns Herred realregister. Link: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145672,23685148>. Parcelen kaldes parcel 3 af gård nr. 2 i Frenderup, der ligger i samme sogn. Forældrene får aftægtsbolig i den vestre længe. Peter Christian og hustru Ane Margrethe Hansen er også på gården omkring 40 år.

1891 bliver svigersønnen Jens Peter Andersen, gift med datteren Anna Marie, ny gårdmand. Han får skøde på matr. 27a i 1892: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145687,23694506>. Parret bliver også på stedet i næsten 40 år.

1930 sælges gården til Axel Christian Nielsen:

Gårdsædet nr. 17.

21 juni 1784 Jørgen Knudsen skøde på "gårdsædet" Nr. 17 fra Hans Truels enke Marie <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339577>.

25 maj 1812, folio 30b i skøde- og panteprotokol, overtages hans påboede og ejede Gårdsæde nr. 17 i Hjelm af hans søn Lars Jørgensen. Hartkornet er lidt over 1 tønne.

Gårdsædet nr. 17.

21 juni 1784 Jørgen Knudsen skøde på "gårdsædet" Nr. 17 fra Hans Truels enke Marie <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#144709,23339577>.

25 maj 1812, folio 30b i skøde- og panteprotokol, overtages hans påboede og ejede Gårdsæde nr. 17 i Hjelm af hans søn Lars Jørgensen. Hartkornet er lidt over 1 tønne.

1848 køber Lars' søn Hendrik Larsen det lille landbrug for 610 rigsdaler og aftægt til faderen. Link: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145671,23684523>. Det drejer sig om Gårdsædet nr. 17 og en anpart i Hjelm's Kobbøl. Hendrik og hustru Maren Kirstine Hansdatter har stedet sammen i 20 år. Efter Hendriks død i 1868 bevilliges det enken at forblive i uskiftet bo. <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#145676,23688251>. Parcellen har matr.nr. 44 og har af hartkorn lidt over 6 skæpper.

Matrikelkortet 1860-76 viser parcellens placering syd for landsbyen. På kortet gældende 1809-60 vises navnene på beboerne i matr.nr. 44: Jørgen Knudsen og derefter Lars Jørgensen, som jo havde Gårdsædet nr. 17.

Sønnen Anders Hendriksen får skøde i 1880, folio 402 i skøde- og panteprotokollen. Det samlede hartkorn er vokset, idet der nu, udover Gårdsædet matr.nr. 44a, også er angivet matr.nr. 6a og b i Hjelms Kobbøl. Anders og hustru Hanne Marie Jørgensen har stedet i 40 år.

1921 overtages ejendommen af sønnen Henrik Jørgen Henriksen. Link til skøde- og panteprotokol: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17097738#332811,67014216>. Det bemærkes, at matr.nr. 44a stadig er tiendepligtig. Realregister 2. sæt viser et par nye ejere frem til 1934: <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17008329#124720,18390975>.

Matr.nr. 44a eksisterer ikke længere og må være ophørt som gårdsæde på et tidspunkt.